This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

Digitized by Google

Rom 2627.5.30

Harvard College
Library

THE GIFT OF

Archibald Cary Coolidge

Class of 1887

PROFESSOR OF HISTORY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ISIDOR FRIAS FONTANILLES

Poesias

SERIAS, FESTIVAS, HUMORÍSTICAS

Y

SATÍRICAS

REUS
ESTABLIMENT TIPO-LITOGRÁFICH
DE
EDUARD NAVÁS
Arrabal alt de Jesús n.º 29
1889

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

POESIAS

Digitized by Google

Digitized by Google

ENDRESSA

A la "Associació Catalanista" de Reus

Tal com sigan, aqui van.

L' Autor.

Digitized by Google

Digitized by Google

Poesias

SERIAS, FESTIVAS, HUMORÍSTICAS

Y SATÍRICAS

ORIGINALS DEL

Dr. D. Isidor Frias y Fontanilles

REUS
ESTABLIMENT TIPO-LITOGRÁFICH
DE
EDUARD NAVÁS
Arrabal alt de Jesús n.º 29
1889

Digitized by Google

Com 2627.5.30

HARVARD COLLEGE LIBRARY
GIFT OF
ARCHIBALD CARY COOLIDGE
APR 28 1925

ES PROPIETAT

Digitized by Google

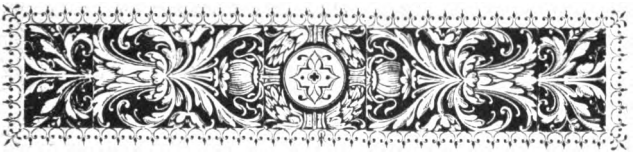

I

LO CANT DEL DOL

A la memoria de la que fou ma esposa,

Maria Roig y Rovira

R. I. P.

FILLS meus: la vostra mare, tan jove com hermosa,
dàrrera blanca pedra, mes freda que la neu,
jassada está, la pobra, com si hi dormis reclosa
fins l' hora que 's desperti pel crit del mateix Dèu.

¿No recordeu sa testa d' or fi per cabellera,
ab ulls que, com los astres, donavan s' atracció
á un rostre grech, que pasta de finas rosas era,
y ab llabis que encenia lo foch del cast petó?

Donchs tan prehuada imatje tingueu sempre grabada,
com cisellada en bronso, dins del enteniment,
y desde lo més íntim fixeuli una mirada
que duri 'l temps que duri la llum del firmament.

Digitized by Google

Y nit y dia,
diheu: ¡mareta,
si estás estreta
dins del fossar,
tons fillets tenen
per ton sér pulcre
un rich sepulcre
més gran que 'l mar;
es son cor d' ángel,
que sols tú igualas,
y que sas alas
baten, pobrets,
quan á ta llosa,
plorant, s' arriman,
perque t' estiman,
com bons fillets!

—

Fills meus: la llar de casa ja avuy no 'ns acalenta,
tot es vuyt y cilenci, per tot s' hi toca gel;
ni 'l vi més fort anima, ni 'l pa més bo alimenta,
desd' que la vostra mare se 'ns en va anar al cel.

Si m' ánima afligida pregunta, quan discorra:
¿quín es lo meu pervindrer y quín será mon fí?
com peix que forta onada rebat damunt la sorra,
agonisant me miro, sent martir del Destí.

Mes ¡ay! que per guiar vos, en vostres primers passos,
fills meus, jo necessito triunfar de las tristors;
veniu, pollets sens lloca, veniu entre mos brassos
per fer ab tots vosaltres un niu roblert de cors.

Digitized by Google

Y nit y dia,
díheu: ¡mareta,
si estas estreta
dins del fossar,
tons fillets tenen
per ton sér pulcre
un rich sepulcre
mes gran que l' mar;
es son cor d' ángel
que sols tu igualas
y que sas alas
baten, pobrets,
quan á ta llosa,
plorant, s' arriman,
perque t' estiman
com bon fillets.

—

Fills meus: encara que ossos sols volqui sa mortalla,
si sou com jo os vull veurer, honrats y sempre bons,
penséu que aquell calabre repercuteix la rialla
que os feya vostra mare, al darvos mil petons.

Mes, sí, ignorants y torpes, os feu esclaus del vici,
penseu que en la mortalla tals ossos cruixirán
y que ab paraula dura, moguts per greu desfici,
quan jo vos malaheixi, també os malahirán.

Honreu, donchs, sa memoria, sent lo que jo voldria:
traballadors, benéfichs y ab l' honra com un sol;
que, en cambi, jo os prometo, pel nom de ma Maria,
donarvos á tot hora la bresca del consol.

Digitized by Google

Per fer grans obras, cap y temps manca;
mes per desferlas, basta un moment:
¡per' que 'ns estimin, hem de dar probas;
per' que 'ns oblidin...., no hem de fer res.

Y es que 'l Bè es Angel d' alas petitas,
y 'l Mal, una Ombra que va á caball:
pas á pas baixa l' Angel, si baixa;
mes l' Ombra 'ns busca per totas parts.

Digitized by Google

III

LA DONA DE SA CASA

I

L' ANGEL

Prop de casa hi ha una nena
que m' encanta, cuan la veig,
y, si la beso, presumo
que adoro á un ángel del cel.
Sos ulls blaus enveija donan
del espay al blau mantell,
y com raigs de sol li cahuen
esquena avall los cabells.
Lo seu nas es una ametlla
blanca, com un glob de llet,
y sa boca es petita
y d' un carmí tan ences
que sembla una sirareta
que 'ls aucells han mitj obert.
En fi, per dirvos si es maca
tan sols vos afaigiré,

Digitized by Google

que 'ls pintors se valen d' ella
per pintar ángels del cel.
Ja sé que tots los que escoltan
podrán exclamar á un temps:
¿Y aixó es nova? ¿hi ha cap lliri
que al rébrer lo primer bes
del sol que li dona vida,
puga ser ni mica lleig?
¿no es natural que las donas
puras, com los anys primers,
sigan frescas y bonicas
com l' auba del jorn que vé?
Ni jo ho dupto; pus l' infancia
hermoseija á tots los sérs,
com al mon la primavera
ab sos cants y sos aussells;
mes l' hermosura descrita
de la nena que conech
es sols resplandor que escampa
en son cos un cor tan bell,
que en l' infancia de la dona,
brilla ja, com sol naixent.
Quan va á misa ab los seus pares,
sembla una dona de seny,
y en sa casa ran de s' abia
ab las ninas s' entreté.
Si sa mare li diu cosas,
sempre l' escolta humilment,
cayentli una llagrimeta,
perque té temor de Dèu:

Digitized by Google

Al entrá' y sortir de casa,
no 's descuida may de fer
dos patonets á sos pares,
á l' avia y al germanet.
De la Doctrina cristiana,
de cor gran par ja n' aprés,
y fins sab cantar un versos
á la Verge y San Joseph.
A costura, may la mestra
l' ha fet genollar en creu,
perque, sent traballadora,
se porta d' alló mes bé,
y si un dia á sas amigas
la mestra 'ls hi fa algun reny,
ella ab llabis tremolosos
y ab los ulls de perlas plens,
diu á la mestra: "senyora,
"no s' hi enfadi, que jo sé
"que ho han fet sense pensarho,
"pero no hi tornarán més."
Mes ¿quí será aquesta nena
tan hermosa y de tal seny,
que, com ángel de la gloria,
animan tals sentiments?
¿quí tan b sabè educarla?
Sos pares, que 'n volen fer,
per ara, una bona filla;
mes tart, ajudantlos Dèu,
una dona de sa casa,
¡y sempre, un ángel del cel!

Digitized by Google

II

LA DONCELLA

Prop de casa una doncella
mol hermosa jo 'n conech,
que, sent l' enveija dels joves,
es l' admiració dels vells.
Una rosa en cada galta
li naixen dins d' un clotet,
te unas mans com assutcenas,
uns brassos blanchs com la neu,
un pit alt com la coloma
y d' alabastre 'l coll té.
Sentirla parlá' es sentirne
un rossinyolet novell,
y 'l seu cos fins ballaria
si 'l cerqués un collaret.
Un cisme ajocat recorda,
quan sentada la veyem,
y, quan s' aixeca, es lo lliri
que hí puga haber més esbelt.
Y en fi, per dirvos si es maca
vos diré 'l que sucsuheix,
y es que 'ls pintors la copian,
al pintar Mares de Dèu.

Pero, si al véurela encanta,
una altre hermosura té,
que encar' bon tros més ensisa
y fa que l' admirin més;
pus l' hermosura de l' ánima
es, per mí, la de més preu.

Digitized by Google

Jamay surt mes que ab sos pares,
perque ab son discurs coneix,
que qui á bona font s' arrima
may podrá patir de sét.
Instrucció á nostra doncella
no n' hi falta, á lo que 's veu,
pus llegeig y no per vici
y escriu per saberne més;
si be que quan millor proba
saber lo que ha de saber,
es quan diu: "la dona honrada
"deu exercitá 'l talent,
"quan es donsella, á sos pares
"estimant, després de Dèu;
"quan es casada, sent sempre
"del espos amant fidel,
"y quan mare, desvivintse
"per la sort de sos fillets.„
No hi fa res que la critiquin,
perque sencilla vesteig;
perque va poch per las festas
y als saraus casi bè gens;
que á la dona de gatsoria,
y que de ballá fá excés,
exposant totas sas gracias,
be 'n creguda que 'ls solters
van allí á buscar las nuvias
que capituls pugan fer,
digeuli que s' equivoca;
pus, de sé 'ls pares retrets,

Digitized by Google

qui hi guanya son las doncellas,
ja que es principi establert,
que es alló que més s' oculta
lo que sempre 's busca més.
Mes ¿qui es aquesta doncella
que demostra tal talent?
¿quí també sab educarla?
Sos pares, que 'n volen fer
una pura poncelleta,
que enveijantla, lo jovent
puga dir: ¿dona de casa?
"¡aquesta es la que 'm convé!„

III

LA DONA

Prop de casa hi ha una dona
que es exemple de mullers,
sent de mares de familia
lo mirall més excelent.
Ja no es lo lliri que veyem
esbelt no fa pas mol tems,
pus que avuy es majestuosa
com la palma del desert.
Tot qui la veu la respecta,
perque, ab son posar sever,
semble la sublime estatua
que l' artista sols ha fet,
perque deperti en nostra ánima
los mes sagrats sentiments.
Çom dona que es de sa casa,

Digitized by Google

sola jamay la veureu,
pus que sent la dona débil,
discorra que no es prudent
que ningú la veigi sola,
tota volta que del cel
ha rebut la companyia
més propia de una muller;
á mes de que, com á mare,
tambe fills li dona Dèu,
perque 's veigi, com la lloca,
rodeijada de pollets.
Com esposa, sols desitja
al espos tenir content;
com mare, á sos fills cuidarne
per amor y per deber,
y com senyora majora,
ser mol digna ab lo servey.
Per ella, 'l mon es sa casa;
per ella, no hi ha res més,
y per això tots la volan,
y en mitj del casal lluheix,
com lo sol que explendent brilla,
donant llum al firmament.
Als fillets de sas entranyas
los regala ab dolsa llèt,
y al espos lo plor aixuga,
y forta, en los contratemps,
li dona pit y 'l serena,
exclamant, plena de fe:
"¡Fins al cim de aqueix calvari

Digitized by Google

"tots dos portarem la creu!„
Es la germana cristiana,
quan malalt te á algú dels seus;
pus sa cara 'l dolor mimba,
sa mirada dona alé,
son ánim lo mal allunya,
y ab sas paraulas de mel,
cura mes que 'l millor metje
ab son ull y son saber.
Mes ¿quí será aquesta dona,
que es exemple de mullers,
sent de mares de familia
lo mirall més excelent?
Es aquell ángel que os deya,
doncella no fa mol temps,
y que avuy esposa y mare,
máravella del mon es
y enveija de tota dona;
pus diu quí la be 'n coneix,
que, com que ha viscut com angel,
just es que mori tambe,
com una santa voltada,
pels angels, los seus fillets:
que qui fa un cel de la vida
de sa mort tambe n' fa un cel,
pus la dona de sa casa
¡ab Dèu viu y mora ab Dèu!

Digitized by Google

IV.

VIURER ES LLUYTAR

AL naixer som los homes
mes débils que una canya,
vivim perque 'ns fa viurer
aquell que 'ns ve á amparar,
y aixis com la formiga,
quan naix, ja treu sa manya,
al naixer sols sab l' home
mamar, dormí' y plorar

Mes quan á dins la testa,
sentim la llum encesa,
que es quan la idea esclata
pel foch de la rahó,
llavors, si encar' som débils
per la naturalesa,
aquell ardor fá á 'l home
mes brau que cap lleó.

Digitized by Google

Bè es cert que, sense trevas,
fins á la sepultura,
alxams de folls contraris
nos van cercan arreu;
mes la rahó que al home
li dona tal bravura
exclama: "¡ls mals que t' cerquin
combat en nom de Dèu!„

Se conta que, en la guerra
de nostra independencia,
un vell que ab jovenalla
lluytava pit á pit,
després de haber dat provas
de fera resistencia,
caigué, de plom y ferro
estánt tot ell cusit.

A dolls la sanch escampa,
y estés sobre la terra,
exclama:—¡lluytant moro,
com era mon conort!—
mes dos d' aquells corbs negres
que viuhuen de la guerra,
se 'l miran y 'l volteijan,
cantant: *¡ja es mort! ¡ja es mort!*

Damunt del héroe cauhen,
picant cada hu una entranya,
y l' héroe en sa agonia
encara un esfors fá,

Digitized by Google

pus que als derrers contraris
agafa, estreny y escanya,
morint tots juns: ¡nostre héroe
y un corb en cada má!

Digitized by Google

V.

L' ARPA DEL REMORDIMENT

DEL palau de la comtesa,
surt un patje y dona 'l crit
á un trovayre d' enteresa
que sols canta á la noblesa
lo que sent dintre son pit.

Y com que aquell li proposa
que entoni alguna cansó
falaguera y enganyosa,
lo trovayre plora y gosa
donantli aquesta llisó.

Pus li contesta enseguida:
mos llabis destilan mel
pel que porta bona vida;
mes per l' ánima envilida
tan sols llensan rius de fel.

Que jo so 'l pobre trovayre
que canta la veritat;
mes com que avuy no val gayre,
per aixó se 'n porta l' ayre
mos cants en la soletat.

Digitized by Google

LO PATJE

Mes, pagante bè, un sol dia
pots cantar falagador.....

LO TROVAYRE

Y ¿creus tú que la poesia
es una vil mercancia
de las que 's compran ab or?

LO PATJE

Es que 'ls Senyors agraheixen,
y fins arpas d' or han dat
á qui 'ls canta com mereixen.

LO TROVAYRE

¡Donchs tals arpas no serveixen
per cantar la veritat!
Mes ja que tant m' amohinas,
pujaré á ferme sentir,
si es que tú en això t' obstinas,
encar' que ab notas divinas
als Senyors puga ferir.

LO PATJE

Puja y cantalshi 'l que 't plagui,
que si grata 'ns es ta veu,
ja faré que bè se 't pagui.

LO TROVAYRE

¡Dèu no vol que 's satisfagi
lo que may ha tingut preu!
(Entrant en lo salò)
¡Nobles Senyors, mol bon dia!

LA COMTESA, 'L SENYOR Y L' HEREU

¡Vinga un cant falagador!

Digitized by Google

LO TROVAYRE

¿No veyeu que la poesía
no 's mana com se voldria,
perque es lliure com lo cor?

LO SENYOR

Mes si acomodar poguessis
los teus cants á mos intents,
jo voldria que cantessis
de modo que m' allunyessis
los negres remordiments.

LO TROVAYRE

Del geni la llum divina
no 'ns fou dada per aixó;
pus, si un corch lo cor os mina,
no busqueu cap medicina
que no siga l' expiació.

LA COMTESA

¡Cántans amórs!

LO TROVAYRE

Se 'm trava
la llengua, si 'n vull cantar;
pus un ángel jo estimava
tan bell que 'l cel enyorava
fins que al cel se 'n va entornar.
Y quan d' ell me despedia,
anegant sas mans ab plor,
recordo que 'm repetia:
¡se 't travi la llengua 'l dia
que cantis cap altre amor!

Digitized by Google

L' HEREU

¡Cants alegres desseguida
alsa, donchs, fesnos gosar!

LO TROVAYRE

¿Cóm la rialla ni fingida
fará 'l pobre que en sa vida
no ha fet res mes que plorar?

LO SENYOR

Donchs, ¿qué celebras? ¿qué cantas?

LA COMTESA

¿A quí enlayran tas cansons?

L' HÉREU

¿Es que en los salons t' espantas?

LO TROVAYRE

¡Justament: so, com las plantas,
que 's mustigan pels salons!
Mes ja que tan se 'm porfia,
complauré vostre desitj,
entonant una poesia,
que d' entendres, com voldria,
vos parteixi 'l cor pel mitj.
Pus l' arpa per mi polsada,
sens ser de marfil ni d' or,
com que may l' han encantada,
sempre toca acompassada
al lliure glateix del cor.

(Cantant)

Senyors, que passeu la vida
en lúbricas bacanals,

Digitized by Google

dant, d' una ánima envilida,
clars senyals,
Entre l' orgia inhumana,
no heu sentit may una veu
que os demana:
¡caritat per mor de Dèu!

Gran Comtesa, que, pels gossos,
lo pa que Dèu, nos en do
amuntegueu, fet á trossos,
á un recó,
No heu pogut jamay compendrer
que moltas donas hi haurá,
que van vendrer
¡la seva honra per un pa!

Y vos, Hereu sens quimeras,
que viviu escampant l' or
malmeten sols per casseras,
un tresor,
Per qué no heu pensat ni una hora
en l' orfa, que en mitj del camp,
nu y trist plora,
ert pel fret y mort de fam.

Com la momia embalsamada,
vestida de seda y d' or,
que, dins sa pell adobada,
no hi té cor,
¡En lo pit, per mos desficis,

Digitized by Google

clar hi veig que no hi guardeu
mes que vicis,
Senyor, Comtesa y Hereu!

Lo Patge, mogut per l' ira:
¡que calleu! diu al cantor,
y 'l trovayre calla y mira
enutjats en sa cadira
á Hereu, Comtesa y Senyor.
Y al esclatá 'l foch que amaga
lo patje, tot desseguit,
ennua al punt fera daga,
y 'l cant al trovayre paga
ab un pam de ferro al pit.
Y li diu: ¡no veurá 'l dia
qui aixís canta á mon Senyor!
y 'l trovayre, en s' agonia,
li respon: ¡may la poesia
he venut per grapats d' or!
Que jo so 'l pobre trovayre
que sols per la veritat
ha donat sos cants al ayre,
mes com que avuy no val gayre
¡justa paga m' heu donat!

. . . . . .

Del palau de la Comtesa
prompte 'l vil fet se diguí,
y 's relatava ab feresa,
que l' arpa, per més sorpresa
no 's pogue arrancar d' allí.

Digitized by Google

Y en efecte, nit y dia,
l' arpa del remordiment,
clavada allí, repetía,
¡que la que es vera poesía
no 's ven, ni 's lloga, ni ment!

Digitized by Google

VI.

Á LA PREMATURA MORT de 'ɳ J. M.ª Bartrina

AMICH: quan, anys enrera,
ab tú jo conversava,
sentinte de tos llabis
originals portents,
girant sobre un tronch débil,
lo cap te contenplava,
com closca guardadora
d' un mon de pensaments.
Mes quan nos despediam,
recordo que exclamava:
¡Dèu fassa, primarenca
flor d' ametller,
que no 't glassis y 't moris
sota la neu!

—

Com que pels amichs íntims
eterna es la memoria,
quína era preguntava
ta bona ó mala sort,

Digitized by Google

y al poch de veure' l' *Algo*
que 't va da tanta gloria,
van dirme, com temia:
¡t' amich Bartrina ha mort!
Has mort, dictant lo prólech
de ta brillanta historia,
¡Com moren primarencas,
sota l' aneu,
las flors més atrevidas
del atmetller.

Digitized by Google

VII.

LO COR Y 'L CAP

I.

La falda de la mare deixí un dia,
com tendre aucell, quan abandona 'l niu;
mes fou tal la fredor que jo sentia
que d' un sopte creguí que 'm sumergia,
trencant lo glas, al fons d' un gelat riu.

Quan en sos brassos ball-manetas feya,
sa paraula 'm semblava angelical;
pus era tan hermos tot lo que 'm deya
que á fe de mon la terra jo la creya,
un replá de la gloria celestial.

Ella 'm deya: fill meu, tos ullets tanca,
ton cap acotxa y obra 'l cor, fill meu;
mes, jove, que es l' edat 'l pit no manca,
volia saber jo d' ahont arranca
la fe en l' home, en lo mon y fins en Dèu.

Y la deixi, y la pobre 's condolia,
com si fos una entranya de son pit;
mès jo, sens escoltármela, fugía,
perque 'm creya, que aixis, deixar podria

Digitized by Google

aquella fe tan cega en l' infinit.
Y la pobre 'm diguí: no tinch espera,
no pot deixarte un punt lo meu amor;
de genolls petjaré ab tú l' ampla esfera;
vull sempre de mon fill anar derrera,
com qui pert y va en busca de son cor.

II.

Fent brasset ab lo Geni, m' allunyava
d' aquella mare, que 'm volia tant,
y al veurer que, poruch, jo tremolava.
ab l' alé de gegant ell m' alentava,
y aixis ab veu de tro m' aná parlant:
Lo dupte so; jo so l' inteligencia;
me dihuen l' antagónich de la fe;
l' análisis jo so; jó so la ciencia,
que sols mira en l' espill de l' evidencia,
buscant de tota cosa 'l seu *per qué*.
Lo sacerdot jo so de las criaturas,
per ara tinch los mars, los monts y 'ls camps,
per incencers las flors d' olors més puras,
per cúpula lo blau de las alturas,
per orga 'l trons y per gresols los llamps.
Jo tinch lo telescopi que 'l cel mida,
ab l' espectróscop puch jugar ab ell,
ab microscópichs veig lo qué es la vida,
y, per la trama entendre en que es teixida,
la desfilo ab la punta d' un coltell.
Son mos lliures esclaus los homes sabis,
que ensambla 'l mon regiran ab dalit,
y al *fiat* que pronuncian los seus llabis,

Digitized by Google

lo sol, no aprofitat per nostres avis,
al ferro dona vida y esperit.
Y ab filferros extrenyo l' ampla esfera,
y ab l' imprenta subjecto á ferm encaix
la paraula, que Dèu va fer lleugera,
las tempestats veix vindrer sens quimera
y 'l llamp agafo y llenso daltabaix.
Las virtuts del gran Job jo discuteixo,
manyachs sols veix en l' espartana gent,
las Thais y las Lucrecias desconeixo
y tot ab tot al fons ho sumerjeixo,
pus l' Atlántída so del pensament.
Digué y á sas paraulas falagueras,
lo meu cor se quedá com esglayat,
y, ab sas dos alas que extengué lleugeras,
se m' enportá crehuant milles d' esferas,
com raig que 'l sol exten qer lo creat.
Y oh! geni, li digui, tú que no enganyas:
¿podrás deixarme seurer un moment?
y ab lo dit senyalantme altas montanyas,
me probá que la ciencia no te entranyas:
¡que la rahó es lo cap, y l' cap no sent!
Donchs contestam, vaix dirli; ¿ahont termina
la senda que tants anys ab tú he seguit?
¡Segueix, me replicá, segueix, camina;
que si la ciencia es dávida dívina,
sols pot tenir per terme l' infinit!
Mon cos se desplomá, sentint tal cosa:
¡l' infinit! ¡l' infinit! ¡tot lo mateix!
La mare abresolantme, ab veu melosa

Digitized by Google

m' adormia ab cansons color de rosa,
¡color d' eix infinit que, al fi, existeix!

III.

Si avuy me digués ella: ¿qué 'n vas treurer
de no volgué' á ta mare ni escolta'?
¡Besantla, li diria: ¡no os vaig creurer,
pera tindre' 'l plaer de poguer veurer
que es de rahó la fe en lo més allá!

La fe va al infinit, dels ulls tapada,
ningú á la ciencia 'l limit ha prescrit,
y, aixís, puch dir, com veritat probada,
¡que 'l cor y 'l cap, al fi de la jornada,
sols buscan la claró del infinit!

Digitized by Google

VIII.

L' EXCURSIÓ ETERNA

¡PAS al carro!
—¿Quí ho ha dit?
—Qui pot y vol ná' arreu.
—¿Quí 't guia?
—Avegadas Dèu.
—¿Y si no?
—'L Mal Esperit.
—¿Llucifer? Oh! bé aquest ray;
mes sent aixis, feste enrera.
—Això es sols una quimera,
pus ni Dèu m' ha aturat may.
—¿Ahont vas en tal excursió?
—A cumplir un vot etern.
—¿Y no 't paras?
—Ni al infern.
—Donchs ¿cóm te dius?
—¡La Rahó!

Digitized by Google

IX.

RIMAS DEL COR

I.

PER probar si comprench lo que m' estimas,
penyora 't vull donar de mon amor
ab eixas pobras rimas,
que tú rebrás, com fillas del meu cor.

II.

Sé que l' amor es cego, aymada mia;
mes t' haig de confessar,
qué, densá que 't rendeixo idolatria,
hi veix sense mirar.
Pensant en tù, per tot veix flors pintadas
y aucells no vistos may,
y fins veix, á la llum de tas miradas,
millers de sols que rodan á bandadas
tot inflamant l' espay.

III.

Vull recordarte, maymia,
que, al martaritsam tú 'l cor,

Digitized by Google

vaix pagar ta tirania
ab tota aquella poesia
que té 'l bes del prime' amor.

IV.

Dormint damun ta falda, jo somniava
que 'm feyan rey, donantme un rich palau;
mes, quan á tas caricias despertava,
encara gracias á mon Dèu donava
de veurer que sols era 'l teu esclau.

V.

Quan tú 'm preguntavas
si sento set d' or,
y sí crech raquítich
l' espay de aquest mon,
ay! quán t' equivocas,
pensava llavors;
perque has desaberho:
si ets tú ma ambició
y ab tú ja crech tindrer
los més grans tresors,
¿cóm vols que pateixi
de set en la font?
Si, com peix entra aigua,
estich bè en ton cor,
¿cóm vols que somnii
buscant cap més lloch?
Mes tinch d' afeigirte,
que, si infelis fos,
com crech que ho seria,
sens tu, vivint sol,

Digitized by Google

llavors si que, hermosa,
tindrias rahó;
pus no apagarian
ma set minas d' or,
ni prou ampla fora
per mí tot lo mon.

VI.

La Mare del Amor ixque graciosa
de las onas del mar;
mes tú, que, com un ángel, ets hermosa,
com raig del sol, del cel vares baixar.

VII.

Corra 'l sol, las flors naixen y 's mustigan,
tot pasa, tot se 'n va, com ha vingut,
menos l' amor que 'ls nostres cors abrigan,
que gosa d' una eterna juvetut;
pus encara los brassos s' enarqueijen
eléctrichs per' donants l' abrás joliu,
y encara, encara 'ls llavis xarroteijen
aquells idilis que 'ls aussells embeijen,
quan cantan sos amors tot fent lo niu.

VIII.

Dèu vá dá' un sol al mon, y ab tú, maynia,
va ser tan generós,
que, avergonyint la llum del mateix dia,
volgué donárten dos.

IX.

Tot qui es amanyagat per la fortuna,
te l' cor, sin té, del tot petrificat;
mes qui esllavissa calsers de amargura,

Digitized by Google

la mateixa desgracia que l' apura
li engendra un sant amor, que ell no ha probat.
Per xo mateix, del venturós renego,
y fins vull declarar en eixa rima,
que si l' amor es nin, y boig y cego,
dessota de sas alas jo m' aplego,
pus, com tot infelis, té cor y estima.

X.

M' agrada mol tot esturment de corda,
si bé m' agradan mes los rossinyols;
mes dono 'l rosinyol que 'l bosch aixorda,
per un petó d' aquells,..... quan estem sols.

XI.

Me dius que aquestas rimas te son gratas
y dolsas com la mel;
mes pensa que, si tú ab dolsors me matas,
á mí no m' es possible darte fel.
Ay!... sempre 'ls que s' estiman fan baratas,
com dehuen fer los ángels dalt del cel.

XII.

Un istiu, sota 'l brancatje
dels pins y rourers del bosch,
varem dir: d' aquesta escena
ningú n' ha de sabé' un mot;
mes los arbres ho van veurer,
van contarho als rossinyols,
y 'ls xarraires per tot gárlan
que l' escena fou d' amor.

XIII.

Tot rellotje impassible 'l temps esborra,
si bè 'l meu l' ha donat,

Digitized by Google

quan veu que estich ab tú, á posarse á corre',
y, quan veu que no 't tinch, á estar parat.

XIV.

Tan se val, t' ho vull dir: ni 'ls homes sabis
saben lo que jo sé;
pus que ignoran 'l ardencia de tos llabis,
quan t' ánima 'm diu: ¡té!

XV.

Una reina y un rey vihuen,
sent, l' un de l' altre, vasalls,
y, per xo, 's va fent tant célebre
l' historia de son regnat.
Los dos al dos se gobernan,
com déspotas subirans,
y 'ls dos, á un tenps, se comportan
com voluntaris esclaus.
Dihuen la gent que ho entenen,
que aixó ho solen fe 'ls aymants,
que de tot bon cor s' estiman;
pus, despres de coronats,
se fan esclaus l' un de l' altre
en us de sa llibertat,
y sens que 'ls furs renunciin
propis de sas majestats.

XVI.

Quan reso l' oració del *Pare nostre,*
al demanar lo pa del dia á Dèu,
també li dich: *y feu que ma estimada*
no puga, si no ab mí, volar al cel;
pus si per cas, en eixa ingrata terra,

Digitized by Google

sense ella 'm quedés jo,
segur estich que al punt la seguiria,
com l' ombra empaita 'l cos,
y sí al cel me 'n pugés, sense aná ab ella,
casi que estich per dir
que fora bè 'n capás..... ¡Val mes que calli;
pus Dèu m' escolta y jo no sé 'l que 'm dich!

XVIII.

Voldria eix epitafi, si reclosos
jayem en una fossa 'ls dos difunts:
¡lo cel enllassa 'ls esperits ditxosos
d' aquets que fins en ossos estan junts!

Digitized by Google

X.

LO FI DEL MON

POEMA EN TRES CANTS

CANT PRIMER

LA LLEY SUPREMA

In igne zeli me, devoravitur omnis terra.
ZACARIAS: cap. II. vers. 5.º

DÉU fa 'l mon, y al bell mitj de sa gran obra,
en la qual res y falta y res hi sobra,
perque siga á sos ulls més falaguera,
hi encen lo foch sagrat tot dessegida,
y de llavors ensá que l' ampla esfera
s' inflama ab l' astre-rey que 'ns dona vida.
Y si l' home es, sens dubte, la criatura
que logra aixecá 'l vol á més altura,
es perque també un sol li fá companya;
pus Dèu, que vol que l' home s' enalteixi
l' hi inflama 'l cor, perque en aquesta entranya
hi puga sentí' un foch que l' enardeixi.

Digitized by Google

Lo sol y 'l cor son, pus, per lley suprema,
fornals d' un foch que escalfa, mes no crema,
y si tal lley un jorn s' arriba á torsa,
d' ampla á ampla 'l mon será una basta ossera;
¡que si 'l cor es un sol que 'ns dona forsa,
lo sol es lo gran cor que hi ha en l' esfera!

Los sers ab sas diversas vestiduras,
d' estel á estel, dels plans á las alturas,
de l' endolada nit al festiu dia,
del home al au, del peix fins á la planta,
son notas d' una expléndida poesia
ab que la varietat esclata y canta.

Mes desde 'l bes de llum que al mon inunda,
fins lo polen lleuger que 'ls camps fecunda,
desde l' abrás estret que reb la dona,
com de son maridatje 'l cast emblema,
fins l' oració que 'l cor del temple entona,
tot diu que hi ha d' habé' una lley suprema.

Pus l' arpa d' or que al verb diví acompanya
ab notas tan diversas, casi estranya
que 'ns dongui ab tal ajust una armonia
que deix enrera 'l só del bell salteri,
y per xó, clar se veu que tot ho guia,
com, per suprema lley, un gran misteri.

Sí, sí, en lo blau mantell de més amplaria
y al resplendor d' inmensa lluminaria,
la má de Dèu, ab forsa incalculable,
volgué de sa obra resumir lo tema,
deixant imprés, en ell, un sol vocable,
y *Amor* es lo gran títol del poema.

Digitized by Google

Amor diu lo reptil descata obscura,
amor diu l' oronel, que 'l vol no atura,
amor diu lo xacal que foll udola,
amor diu lo vert camp que fructifica,
y amor diu desde l' astre que rodola
fins l' home, que, estimant, se dignifica.

Y es que mentres per cor la inmensa esfera
tinga un sol d' una llum tan falaguera,
y mentres que en lo pit del hom' botegui
un cor que dongui á la ánima alegria,
no tingueu por que 'l mon desaperegui
ni que 'l amor no regni nit y dia.

Per ell y sols y per ell tota criatura
alegre s' armonisa en la natura,
y 'l cos y l' esperit, tot sent contraris,
lluny d' intentar un criminal divorci,
que 's resolgui ab la guerra y sos desvaris,
per ell se mantindrán en sant consorci.

Mes si 'l sol s' apagués y l' home escéptich
exclamés, tremolant com epiléptich:
¡sento en mon pit lo cor que se 'm refreda!
creyeu que l' univers s' acabaria,
lo mon vindria á sé' materia freda,
y 'l home, sense cor', s' asfixiaria.

Digitized by Google

CANT SEGON

LO PLAN DEL DIMONI

Nihil est iniquius quam amare pecuniam.
ECLESIASTES: cap. X, vers. 50.

LA nit, que es muda y negra,
te cosas d' un ossari
que guardi ab sert misteri
las cendras de un gegant,
y dints dels foscos ámbits
del colosal sagrari,
tot dorm, y la tempesta
més fort va retronant.
La lluna, com la viuda
que son esguart oculta,
perque ningú la veigi
fer gala de son plor,
darrera d' un gros nubol
com momia se sepulta,
deixant la mare terra
sens gota de claror.
Mes no, no la cubreixan
crespons de nuvolada,
sino un gegant que vola,
com un fantástich sér:
d' un rat-penat disforme,
té l' ala escaixalada,

Digitized by Google

que, com mortalla inmensa,
envol lo mon enter.
Es va, com la soperbia;
sent febra d' avaricia;
com l' ira 'ls ulls li surten,
va sempre assedegat;
l' embeija no 'l deix viurer,
y 'l ronch de sa malícia
clar diu que en sas entranyas
y nia tot pecat.
Despres de tal pintura,
ningú crech que reclami
saber de qui es imatje;
pus sé que qualsevol
dirá que es ben inútil
que ab candidés exclami:
¡aquest es lo dimoni,
tan lletj com ell tot sol!
A Dèu jura, frenétich,
desferli sa gran obra,
y encar' que en va hi patolli
desde que fou damnat,
al fi, alguna esperansa,
no sens motiu, recobra,
veyent que á sas intrigas
ja l' home ha contestat.
Ell sab que á las criaturas
fa viurer y agermana,
com sol que 'l mon alena,
lo foch que 'ns fa sentir,

Digitized by Google

"donchs bé, diu ell, la mónita
"de tot mon plan dimana
"de que l' home 's desprengui
"del cor que 's sent glatir."
Per xo, se 'n va escomentrel
ab la sonora esquella
d' un rich porta-monedas,
roblert de metall bo,
y al trinch del or que dringa,
li canta á cau d' aurella,
per veurer si 'l falaga
del tot eixa cansó:

"Escolta, home, 'l plan que 't dono,
"si vols viure' ab goig etern;
"pus, seguint la meva ruta,
"d' aquest mon farás un cel.
"Pera viurer, com cal viurer,
"sense pena y sense dol,
"dints lo pit t' hi fará nosa
"una entranya, que es lo cor.
"Pus que mentres en tú hi aigí
"aqueix cor que 't fa sentir,
"creume á mi, per cada ditxa,
"sufrirás dolors á mils.

"Quín grat só,
"quín grat só,
"fan dringantne
"las monedas;

Digitized by Google

"quín grat só,
"quín grat só
"fa dringantne
"l' onsa d' or.

—

"Pel cor ploras desd' que naixes
"fins á entrá' á l' eternitat,
"pus pel cor es vall de llágrimas
"tot lo mon de cap á cap.
"Qúan estimas á una dona
"y ella ni mirarte vol,
"t' envelleix, donante penas;
"pero més, si 't correspon.
"Si 'ls ingrats condol t' inspiran,
"y 'ls més bons te causan plany,
"ves quín viurer se t' espera,
"mentres tingas lo cor gran.

"Quín grat só,
"quín grat só
"fan dringantne
"las monedas;
"quín grat só,
"quín grat só
"fa dringantne
"l' onsa d' or."

—

"Ja t' he dit que 'l cor te sobra
"per burlarte d' aquest mon;

Digitized by Google

"mes, si vols ser impasible,
"fes l' autopsía de ton cor.
"Sustituheix tan car sagrari
"ab una urna de metall,
"que 'l metall es insensible
"tenint sempre 'l mon esclau.
"De ton pit lo cor arráncat
"y posanthi un grapat d' or,
"tú viurás com jo solch viurer,
"sense pena y sense dol.

"Quín grat só,
"quín grat só
"fan dringantne
"las monedas;
"quín grat só,
"quín grat só
"fan dringantne
"l' onsa d' or."

Y aixís éll lo falaga,
fingint veus de sirenas,
fins que, febrós, somnia,
que sols hi ha un Dèu, que es l' or,
y que 'l que ab ell vol viurer,
per allunyar las penas,
sols cal que 's metalisi
las fibras de son cor.
Y com que tal fal-lera
va sent lo seu martiri,

Digitized by Google

al temple del dimoni
se 'n va de dret á dret,
y d' un abim al altre,
devalla ab son deliri,
buscantne las delicias
que 'l diable li promet.
Allí Volcá l' atlétich,
en sa infernal morada,
ja 'n posa má á l' enclusa
manxatne, la fornal,
y al veurer en sa porta
la gent amotinada,
forjan va cors d' or verge
per fer homes com cal.
Y á cadascú 'l dimoni
li esbotsa la corpenta,
tot arrancantli l' ánima
del cor fins al cervell,
y al temps que 'l pit li buida,
li posa de repente
un cor que no 's conmogui
ni al dur colp de martell.
Tan prest veu lo dimoni
sa operació ultimada,
que es quan lo tronch del home
contempla d' or farsit,
li diu ab ironia,
donantli una brassada:
«¡au, ves, y al mon retorna,
que ya estás ben servit!»

Digitized by Google

Y surten d' aquell temple
manadas d' homes feras,
fexuchs anant, pus portan,
metall, en lloch de cor:
son máquinas que parlan,
ó tigres ó panteras
que no 's mohuen ni 's menan,
sino al dringar del or.

Aquets que de riquesas
á ser esclaus áprenen,
quán veuhen morí' als avis,
tan pobres com honrats,
com que, vivint sens ánima,
ja sanch al ull no tenen;
murmurán:"¡ de tals nosas,
per fi 'ns hem ben lluirat."

Si aquesta mena d' homes
han d' arribá' á ser pares,
no habem pas d' estranyarnos,
que 'ls fills, fentloshi honor,
en lloch d' aná' buscantne
lo dols pit de sa mare,
en las aurellas busquin
las arracadas d' or.

Y ¿quín será l' afecte
que guardin per sa dona
aquets mesquins ególatras
que viuhen entre neu?
No cap; pus quí ab monedas,
com tigre, s' abraona,

Digitized by Google

ni estima, ni s' estima,
ni te ni lley ni Dèu.
Per xó, las pobras mares,
vehient que 'l home llansa
tan sols foch d' avaricia,
rumian un gros crim,
y exclaman: "¡fillas nostras,
"pendrem justa venjansa,
"deixant ál home viurer
"tot sol en son abim!„
Y ab un coltell als angels
l' autopsia 'ls ahi practican,
sos tendras cors arrancan,
y en mitj de tal horror,
als homes, ja metálichs,
donantlos hi, 'ls replican.
"¡teniu que sols sou dignes
de donas sense cor!„
¿Qué no? Jo veig mols homes,
d' estúpida mollera,
que, fora del negoci,
de res hos parlaran,
y donas que pareixen
bonichs ninots de cera,
més fofas que las canyas
que buidas sempre estan.
Y si tothom no busca
ni fa cosas semblantas,
es perque encar' hi ha homes
que esclaus de l' or no son;

Digitized by Google

que á no sé' aixis, ni terra
hi hauria en nostras plantas,
ni res existiria,
ni 'l mon fora més mon.

GANT GERGER

LO CRIT DE DEU

Novi superbiam et necuitiam cordis et superbia tua ascendit in aures meas.
REIS: cap. XIX, vers. 28.

AMLLÁ d' allá en la punta
d' una montanya inmensa,
hont sembla que 'l mon nostre
s' acaba y 'l cel comensa,
hi ha un rich observatori
tan sabiament montat,
que ab telescopis conta
que 'l firmament regirán;
veyentshi la estelada,
que 'ls ulls tot just oviran,
com cosas del vehinat.
Tot sabi pacientíssim
que 'l firmament repara,
mirant lo sol, observa

Digitized by Google

cent tacas en sa cara,
y al punt, sa gran sorpresa
consulta, convenint,
que l' mes gros cataclisme
del mon creat s' acosta,
que l' astre-rey s' apaga,
que 'l sol se 'n va á la posta,
que 'l foch se va extingint.
Com que lo dit pels sabis
jamay ningú ho atura,
com lo llampech satánich,
al caurer de sa altura,
de sopte alarma al poble
que diu, al calcular,
y, no ab jens mal criteri,
que si 'l sol se refreda,
despres de mol patirne,
sols l' esperansa 'ns queda
de veure 'l mon finar.
Mes Dèu, que veu als sabis,
que ab sentiment innoble,
com folls se dessesperan,
eridantne diu al poble:
"De que so Omnipotencia,
"recordat, per consol;
"pus sent lo sol espurna,
"de ma divina flama,
"encar' tinch la potencia,
"com foch que tot ho inflama,
"d' encendre' un altre sol.

Digitized by Google

"¿Tú creus que 'l mon s' acaba,
"tan sols perque es possible?
"¿Si 'l mon del re vaix ferne,
"qué m' ha de sé' impossible?
"Ah! jo no tinch obstacles;
"en mí, lo dit es fet,
"y 'l mon va sostenintlo
"ma voluntat divina;
"mes sí que t' asseguro
"que 'l mon moral termina,
"perque t' has estrefet.
Quan jo vaix ferte lliure,
part de ma llum vaix darte,
á fi de que l' dimoni
jamay pogués burlarte,
ja que devant del débils
la befa es son costum;
que á haber volgut jo ferte
sols ánima dolenta
posarte no 'm calia
ni 'l cor en la corpenta
ni dints del cap la llum.
Pus al tancá en ta closca,
la llum, perque hi veijessis,
també vaig inflamarte
lo cor, perque gosessis,
jutjantne meritorias
las obras de tas mans,
y si ab tal llum podias
ser, entre 'ls sers, l' insigne,

Digitized by Google

també crech que 't tocaban
d' haber ser prou digne
de viure' entre jermans.
Mes tú, com dona impura,
que ven á mans estranyas,
per una vil moneda,
la sanch de sas entranyas,
tú fins t' has venut l' ánima
per una lliura d' or.....
¿No veus que tot egoiste
may plora y sols sab riurer?
Mes ¿qué voldrá sa rialla,
si per gosar, al viurer,
s' ha de plorá' ab lo cor?
Cóm vols que ta familia
á ton entorn no plori?
¿cóm vols que ta estimada
de ton mal cor implori
la casta recompensa
de son etern patí',
si saben que per tindre'
á ta ánima tranquila
no hi ha res com las onsas
que cervas pila á pila
dessota del cuixi?
¿Cóm vols que á tas desditxas,
lo proxim acudeixi,
ni que ta parantela,
malalt, te compadeixi
y fassi dolor propi,

Digitized by Google

lo que es un dolor teu,
si, agonisant, encara
voldras que á ta presencia
te contin ab monedas
lo temps de ta existencia,
sols digne d' un jueu?
Ah! si quan vaix crearte,
m' haguessis dit que un dia
habias de encantarne
lo cor, com mercancia,
ab gotas d' or cambiante
las gotas de ta sanch,
t' haguera format bestia
d' un istintiu famélich,
posant en tas entranyas,
en lloch d' un cor angélich,
un grapadot de fanch.
¿Qué has fet, qué has fet, imbécil,
d' aquella rahó clara
ab que mirar podias
un dia cara á cara
á ton Autor, que 't deya:
segueix lo cami dret?
¿Qué fas de porta en porta,
trucant, com perdurali,
y anant pel mon, com creuha
pel Sahara un dromedari,
patintne fam y set?
Mon fill vareix donarte,
perque t' obris lo temple

Digitized by Google

d' amor, quan, humilíssim,
te des sagrat exemple
ab calser, ab espinas,
ab canya y ab assots;
mes en va fou que á t' ánima
d' amor t' hi posés llassos,
morint en lo Calvari
tot aixamplan los brassos
per abrassaus á tots.
Ja redimit, volia,
que fins á mi arribessis,
y que dels llots més negres
del mon te deslliuresis,
volantne á regions puras
ab l' ala de ton cor;
mes no 'm vas creure' y 'm raca
lo veure ta miseria,
que ha fet que 't convertissis
ab la més vil materia,
¡que al fi es materia l' or,
Deix corra, donchs, quan pensi
profétich, algun sabi,
ni temis pel que vinga
despres que 'l sol s' acabi,
mentres que jo t' encengui
viu foch en freda neu;
lo que ha de amohinarte,
lo que ha de contenirte
es tot quan á veu plena
lo cel ha volgut dirte

Digitized by Google

pel crit del mateix Deu.
Que no 's mourá la fulla
del arbre en ma presencia,
sino pel buf que dongui
ma eterna Omnipotencia,
pus fins los aixams d' astres
esclaus de ma veu son;
mes, tù, que ets un ser lliure,
si en lloch del bè, 'l mal obras,
al trossatjarte l' ánima,
tindras rahó de sobras,
creyent que fina l' mon.
Perque 'l dia que 'ls homes
ja naixin sens entranyas,
y visquin sols buscantne
metalls en las montanyas,
y, al veures richs esclamin:
no 'ns toca fer res més!
llavors compadeixentme
del homes sens cordura,
diré: ¡ja res té objecte,
tot sobra en la natura,
lo mon está de més!
Mes, com t' he dit, no temis,
si 'ls alts monts s' esmicolan
ni si 'ls estels per l' ayre
sense órbitas rodolan,
ab sos retrunys olímpichs,
xafantse front á front;
que, en tant que no trasformis

Digitized by Google

ton cor en negre abisme,
no pot, mentres yo vulla,
venir tal cataclisme
que siga 'l fí del mon.

Digitized by Google

XI.

SIS CANTARS

I

LA Caritat practicada,
no pot sembrar lo bè á doll,
si no fá, com la rosada,
que cau, sense fèr soroll.

II.

No hi ha falta sens reparo
realísat aqui ó alli;
la cónducta del avaro
te 'l fill pródich per butxi.

III.

Major que la terra, 'l mar;
major que aixó, 'l firmament,
y major que 'l cel, m' apar
que tan sols hi ha 'l pensament.

IV.

La llitera mes probada
per dormi' ab tranquilitat,
es una conciencia honrada,
que res l' haigi masegat.

Digitized by Google

V.

Mireu qué es cosa notoria,
que, quan la mort nos empeny,
tots diguem: ¡no tinch memoria!
pero ningú: ¡no tinch seny!

IV.

La Fortuna, té per punt,
tan extranya habitació,
que s' hi va escalas amunt,
y si baixa pel balcó.

Digitized by Google

XII.

LO CABALL DE FOCH

ESBORRANT tot enderroch,
retruny y udola, retruny y udola;
esborrant tot enderroch,
retruny y udola 'l caball de foch.

Aixís com al Senyor li plagué un dia
en home transformá un grapat de fanch,
y ab l' alé de sa gran sabiduria
lo cap il-luminar, que sols bullia
pe 'l calor que al cervell dona la sanch.
Aixis l' home, seguint de Dèu la ruta,
al peu de la fornal, metalls batent,
transforma 'l que era avants materia bruta
en Rey de forsa, ab qui cap sér disputa,
pus va ferlo invencible 'l pensament.
Y aixis com obehint la veu divina
que 'ns ve de boca en boca desde Adam,
lo geni pensa, crea y endevina,
quan l' home diu al ferro: "¡vés, camina!»
lo ferro gruny y 's mou y guanya 'l llamp.

—

Digitized by Google

Esborrant tot enderroch,
retruny y udola, retruny y udola;
esborrant tot enderroch,
retruny y udola 'l caball de foch.

Com serp ajagantada, corra y vola
per trasvalsar lo geni d' altíu front,
que en son trono d' acer y ab aigua sola
pel foch atormentada, llest rodola
cridantne: "¡pas al geni, Rey del mon!„
Ell es, ell es, mireusel, no s' atura,
per l' univers retrona son brujít,
no hi ha bravura igual á sa bravura,
de ferro n' es la seva vestidura
y per la ma de Dèu va ser ungit.
Frenètich, com un vértich, no té espera,
pus, si, reptil, s' amaga en son palau,
barrinant los roquims de l' ampla esfera,
prompte deixa 'l forat, com la pantera
que ab grinyols y esbufechs se surt del cau.

—

Esborrant tot enderroch,
retruny y udola, retruny y udola;
esborrant tot enderroch,
retruny y udola 'l caball de foch.

Si en nit de llamps y trons altiu s' agita,
pé 'l cor dels rochs entrant com sota un vel,
apar que 'l mon enter de goig palpita:
los trons li fan honor quan dints transita
y al sortir lo corona 'l foch del cel.

Digitized by Google

¡Mireusel! Com lo llamp se pert de vista.....
¿Què 's proposa? ¡La santa redempció!
¿Ahónt va sense repos? ¡A sa conquista!
¿Quí l' guia? ¡'L pensament del maquinista!
Y al maquinista? ¡Dèu ab la rahó!
Pus si arrogánt sacud la cabellera
de l' espiral de fum que al ayre extent,
lo mateix que, si estret aqui 's moguera
y volgués deixá 'l mon á son derrera,
rebrama y crida: "¡Pas al pensament!„

—

Esborrant tot enderroch
retruny y udola, retruny y udola;
esborrant tot enderroch,
retruny y udola 'l caball de foch.

A son pas, las fronteras arrebassa,
los mons desploma y 'ls converteix en plans,
los caudalosos rius en sech traspassa,
de las mil rassas fa una sola rassa
y uneix á tots los homes com germans.
Desperta ab ronchs de búfal als que dorman,
de l' industria oferintloshi 'ls tresors;
los genis d' un pais á l' altra informan,
las costums se refinan y transforman,
xafant devall sas rodas mil errors.
Saludéulo; no es máquina de guerra;
benehiulo, rebéulo sens recel,
que, si la forsa d' animals desterra,
mes que d' aná' arrastranse per la terra,
es digne de aná ab alas cap al cel.

—

Digitized by Google

Esborrant tot enderroch,
retruny y udola, retruny y udola,
esborrant tot enderroch,
retruny y udola l' caball de foch.

Los pobles que sols ploran greus miserias,
llansats en fonda vall ó al cim de un mont,
per ell ab or cambian sas materias;
¡perque 'ls rails son las duas grans arterias
per hont cercola l' aliment del mon!
Y si es mol cert que Dèu, al redimirnos
nos volgué lliures, per sembrar la pau,
encare esclaus mols homes vam sentirnos
fins que 'l geni de Wat nos pogué dirnos:
¡lliure ja es l' home; lo vapor esclau!
Y aqueix es lo motiu que joves y avis
per santa gratitut moguts arreu,
miran y admiran l' invenció dels sabis;
pus quí per honrá 'l geni mou los llabis,
¡aixeca un cant de gloria al mateix Dèu!

Esborant tot enderroch,
retruny y udola, retruny y udola;
esborrant tot enderroch,
retruny y udola 'l caball de foch.

Digitized by Google

XIII.

LO PRIMER ESGLAY

SOBRE taula blanca
com bolba de neu
y entre margaritas
rosas y clavells,
d' una hermosa nena
hi ha 'l cos del tot fret,
perque s' animeta
se 'n va pujá' 'l cel.
Una tendra amiga
se n' hi va corrent
y al mitj de la galta
li vol fer un bes;
mes ay! quan s' hi acosta
y toca sols gel
que li glassa l' ánima,
li ve un accident
que la tira en terra,
com pobre aucellet
que sent la ferida
del plom del fusell.

Digitized by Google

Un vell que en l' estancia
los ciris hi encent,
mirant tal escena,
com qui no veu res,
la plega, l' abrassa,
y mirant al cel,
exclama: ¡ditxosa,
enveijo 'l cor teu;
pus sents la ferida
del esglay primer,
quan jo no tinch llágrimas
ni dins del cor res
que fassa que senti
ni l' esglay derrer!

Digitized by Google

XIV.

LA CANSÓ DE LA BOJA

CAMPANA que brandas,
quan sento 'l teu só,
no se si haig de riurer
ó romprer en plor;
pus sempre que dringas
sols sé que aquells tochs,
per uns, son de gloria,
per altres, de morts.

La Mercé jemega y plora,
al sentir l' horrible veu
del metall que toca l' hora
d' escoltar d' aqui l' adora
aquest trist y amarch adeu:
"Jo t' idolatro sens mida,
"ningú estimarte més pot,
"pus que 't vull mes que ma vida;
"peró quan la pátria 'm crida,
"primé' es la pátria que tot.„

Digitized by Google

Y al sonar las campanadas,
que resonan en son pit
com horrendas canonadas,
ab las mans al ayre alsadas
aixis canta per despit:

"Campana que brandas,
"¡qué ingrat es ton só!....
"Aixis com no 't trencas
"y 't badas d' un cop.
"No sé si al mon parlas
"de vius ó de morts;
"sols sé que ets de ferro,
"pus m' obras lo cor.

—

Catalunya sos fills tria
per lluytar ab africans,
y á Marruecos los envia,
démostrant que avuy en dia
encara hi ha catalans.
Barretina virolada,
en la ma 'l fusell estret,
manta l' coll, viva mirada,
l' espardenya ben lligada
y entre dents lo ganibet,
¡Aixi enflayran la victoria
y al moro fan besá 'l fanch,
los que segan llors de gloria
per honrar l' altiva historia
de sos cuatre pals de sanch!

. . . . . .

Digitized by Google

Ja som á la acció derrera,
cap d' altre res hi compon,
bruns lo plom per l' ampla esfera,
y es la matansa tan fera,
que alló sembla 'l fi del mon.
Mes al fi de tals hasanyas,
uns dels héroes mal ferits
en africanas montanyas,
ab la sanch de sas entranyas
dos papers vol deixá' escrits.
Diu l' un: "Ja acabem la guerra,
"demá s' firmará la pau,
"Catalunya l' moro aterra;
"mes d' entre 'ls braus de ma terra,
"he probat ser lo més brau.
"Prepara las esposallas,
"que al bell punt d' habé' arribat,
"en mitj d' amorosas riallas
"y al só de timbals y grallas,
"ab mí t' haurás desposat."

La llengua de bronso
renova son toch,
pels vius que avuy venen
cenyint frescos llors.
¡Quí espera dalera!...
¡Benehit lo teu só,
si parlas de ditxa,
en lloch de tristor!

Digitized by Google

L' entusiasme surt de mida,
sempre més n' hi haurá recort;
ja pasan, tothom los crida,
pus los que arriban ab vida
donan conta dels que han mort.
Tothom los atura 'ls passos,
tot cor d' entusiasme bat,
y la Mercé extent los brassos
per extrenye ab dolsos llasos
al promés tan desitjat.

Dringant la campana,
aixorda y conmou.....
per uns toca á gloria
per altres, á morts.
¡La pobra l' escolta
y tem que aquells tochs
per ella sols sigan
anuncis de dol.

Mes la migra la quimera
pus ja acaban de passá',
y la pobra 's desespera,
perque l' heroe que ella espera
no arribat ni arribará.
Tothom gosa avuy sens mida,
tothom, menos la Mercé,
que va ab l' ánima ferida
fins que á un voluntari crida
preguntant pel que no vé.

Digitized by Google

"En la batalla derrera
"li respon, quedá ferit,
"pus al plantar la bandera,
"després de lluytar com fera,
"una bala li entrá 'l pit.
"Y ab la sanch que li brollava
"te va escriurer dos papers:
"en l' un esperansa 't dava,
"y en l' altre 'l pobre enviava
"per tú los sospirs derrers.
"Com que l' un ja tens fa dias,
"sols l' ùltim te llegiré,
"diu aixis: com presumias,
"l' esperansa ab que vivias
"avuy s' acaba Mercé.
"La mor vers á mi s' atansa;
"peró volguent lo meu cor
"darte uns dias de bonansa,
"te vaig fingí' una esperansa
"que retardés ton dolor.
"Adeu, donchs, que al rebre aquesta,
"que creurás escrita ab fel,
"com boja en mitj de la festa
"y endolada en negra vesta,
"jo 't miraré desde 'l cel."
Com si un llamp l' hagués tocada
se deixa caure' sobre un banch,
ja boja rematada,
diu, xisclant: ¡soch desposada!
¡M' ha fet capituls de sanch!

Digitized by Google

Y, d' avuy més, mirá' espanta,
pus perduda sa rahó,
sense perdre' 'l cor de santa,
ab los ulls esbersats canta,
nit y dia esta cansó:
"M' idolatra sense mida,
"ningú estimarme més pot,
"perque 'm vol mes que sa vida,
"pero quan la patria 'l crida.
"primé es la pátria que tot,
"¡Oh quín pler! Ja no hi ha guerra
"pus firmada está la pau;
"Catalunya al moro aterra,
"mes dels braus d' aquesta terra
"ha sigut ell lo més brau,
"Per aixó las esposallas
"desde ara ja 'n puch vestir;
"que al só de timbals y grallas
"y en mitj d' amorosas riallas,
"la promesa 'm vol cumplir.

"Repica campana
"y anuncia pel mon
"que avuy se desposa
"la boja ab la mort;
"repica y no paris,
"que be sab tothom
„que 'l toch de la gloria
"tambe ho es de morts.„

Digitized by Google

Los que del temple al sant atri
de genolls pregueu á Dèu,
que os conservi l' amor patri,
y pel ser que os idolatri,
també 'l foch sant demaneu;
Los que teniu llum encesa
en lo cap, encar' senser,
per compendrer la grandesa
de qui sab lluitá' ab noblesa
entre l' amor y 'l deber;
Recordeus d' esta balada
que á dos ánimas fa honor;
pus si l' una es proclamada
¡mártir de la pátria aimada,
l' altra es víctima d' amor!

Digitized by Google

XV.

SIS CANTARS

I.

Si per cada crim ocult
caigués una gota d' aigua,
facil fora que tinguesim
un diluvi per setmana.

II.

No adquireixis cosa alguna,
si 'l propio suor no 't costa,
perque al fi, la pagarias
ab llágrimas de vergonya,

III.

Per l' home verament sabi,
qual imperi tot ho abarca,
hi ha un laboratori: 'l mon,
y un observatori: l' ánima.

VI.

Si comets un mal y 'l negas,
la rahó 't declara 'l crim,
la conciencia 't sentencia
y 'l recort es ton butxí.

Digitized by Google

V.

Los racionals tenen monjas
per cuidar los infants borts;
los irracionals no 'n tenen,
perque tenen pares tots.

IV.

La gola dels llops es negra;
pero diu qui ho ha observat,
que son més negras encara
las entranyas dels ingrats.

Digitized by Google

XVI.

Á LA GERMANA DE LA CARITAT

REB, oh! santa matrona,
sols la perla plorada
per un cor desvalgut;
que es lo plor la corona
ab que 's veu més honrada
ta probada virtut.

—

Lo mon era un calavre, quals ossos encubria
la porpra ensagnentada d' emperadors romans,
y sobre aquella alfombra l' esbojarrada orgia,
bramant, endormiscava los ensopits tirans;
Fins que, á la Bona Nova, s' enfonsa 'l capitoli
per l' arrelum potenta del arbre de la creu;
dels racionals, fets cosas, s' acaba 'l monopoli
y alena á aquell calavre la sanch del fill de Dèu.
Ja tot esclau es lliure, ja tot torna á la vida
ja 'ns clareix la fosca lo Sol de veritat,
y á sa aixardor sagrada, naix bella y enardida
la dona que agermana la fe ab la caritat.

Digitized by Google

Reb, oh! santa matrona,
sols la perla plorada
per un cor desvalgut,
que es lo plor la corona
ab que 's veu mès honrada
ta probada virtut.

—

Grat es lo sol que escampa la llum del hermos dia
per tota la materia del univers creat;
mes tù que de las ánimas ets causa d' alegria,
al sol avergonyeixes ab raig de ta bondat.
Lo nin, que, per desgracia, la llibertina dona
al mon porta, negatlhi son non y fins sa llet,
tú, mes que, com germana, com mare y mare bona
jamay permets que 's llansi al fons d' obscur Taiguet;
Sino que l' arraplegas, l' abrassas, te l' afillas,
humitajant sos llabis ab nectar deliciós,
y, com á redemptora, devant de sos ulls brillas,
per haber fet un ángel, d' un nat pitjor que un gos.

Reb, oh! santa matrona
sols la perla plorada
per un cor desvolgut,
que es lo plor la corona
ab que 's veu més honrada
ta probada virtud.

—

Las tendras poncelletas pels pares descuidadas
y las desemparadas qne temen per l' honor,
si sota de ton manto se troban aplegadas,

Digitized by Google

al rebrer ton pa angélich, nutreixen cap y cor.
Pel pobre que, entre pallas, abandonat gemega,
la caritat cristiana fabrica 'ls hospitals,
y allí com á germana bé 'l cuida y á Dèu prega,
perque 'l malalt millori y acabi ab tots sons mals.
Quan veu que 'ls anys doblegan ab pes irresistible
un cos humá que plora, mostrant á Dèu son pit,
li exten las amplas alas d' un cor gran y sensible
y fa de sos dos brassos un bon capsal de llit.

Reb, oh! santa matrona,
sols la perla plorada
per un cor desvalgut;
que es lo plor la corona
ab que 's veu més honrada
ta probada virtut.

—

Al que, com seca fulla, lo vent contrari llansa
fet com una juguina del implacable fat,
ab ton bon cor s' escuda, rebent de tú esparansa
d' almenys poder salvarne sa vida y dignitat.
Per tú l' horfa te mare, la verge serva l' honra,
lo jove 'l foch enfrena, lo màrtir reb conort,
ser vell no desespera, ser pobre no deshonra
y 'l fel amarch endolsas, fent grata fins la mort.
En la salvatje lluita, que al univers aterra,
t' hi mostras més valenta que 'l combaten més brau,
pus, mentres que desgracias arreu sembra la guerra,
sens armas t' hi presentas per proclamar la pau.

Digitized by Google

Reb oh! santa matrona,
sols la perla plorada
per un cor desvalgut,
que es lo plor la corona
ab que 's veu més honrada
ta probada virtut,

Digitized by Google

XVII.

REFLEXIONS

TORNARÁ, tornará la primavera
com tornan tots los anys las estacions;
mes nostra joventut jamay mes torna,
pus la vida te un fi: ¡l' ivern, la mort!

—

La tempestat que 'l cel desencadena
purifica l' atmósfera del mon;
peró la tempestat del víci, en la ánima,
sols l' impuresa deix de las passions.

—

Després del llamp, lo tro, y després la calma,
s' observa en l' univers; mes en lo cor,
quan lo crim forja 'l llamp de la malicia,
si ve l' remordiment, may para 'l tro.

—

Res la naturalesa pert ni guanya,
re aniquila ni aumenta sos tresors;
mes sempre va perdent, quan al sepulcre
s' encamina decrépit nostre cos.

—

Digitized by Google

Sols las ciencias eternament cambian,
aixamplant lo seu cercle en mitj del mon,
sols l' humá pensament traballa y guanya,
¡sols es cert lo progués de la rahó!

Digitized by Google

XVIII.

MEL Y FEL

I.

L' IDILI

A tú 't deyan la pubilla
y á mi 'm deyan lo bailet,
tú erats rica avants de neixer
y jo, nat, no 'n era jens;
mes eram ángels llavoras,
y, com que 'ls ángels del cel
tots son richs, pus s' enriqueixen
ab lo sant amor de Dèu,
sols per aixó junts corriam
sota dels coputs noguers,
y si jo nius t' enfullava,
tu 'm donavas pá del tèu:
¡pa blanquet, com tú, maymia,
y bo com l' amor primer!
¿Te 'n recordas d' un cap vespre,
que, al punxarme [illegible] 'ls ros ers,

Digitized by Google

me vares dir: per las rosas
que 'm regalas, mon bailet,
ab tú 'l brená vull partirme
ab tù vull partir la mel?.....
ay! jo si que me 'n recordo,
perque un gust fi, com aquell,
tan sols admet comparánsas
ab la bresqueta que 'l cel
va posar entre mos llabis,
quan vaix darte 'l primer bes.
Pa de mastall, sech y negre,
tú 'm demanavas, rihent;
¡perque sembla mal del próxim
mòlt millor que 'l propi bé!
y si es cert que ta bona avia
me deya que no te 'n des,
bè sab Dèu que tu rebias
ab mon propi pa, 'l cor meu.
¡Quíns temps aquells que contavam
las llocadas de pollets,
que al donarloshi tú 'l ordi
te 'l prenian d' entre dents
y que jo, per gelosia,
fins volia tindrer bech.
¡Quíns temps aquells que 'ns ajeyam
á l' ombra dels mirambells,
abrassats, com l' eura al salser,
y que, al remor d' aquells rechs,
tot jugant, nos adormiam
y al despertar, somrients,

Digitized by Google

aquells somnis recordavam,
sempre de color de cel!
Mes tals goigs poch van durarnos
(¡que no es de durada 'l bèl);
pus may oblidaré 'l dia
que aquells senyals te vaig fer.
Una tarde, cullint moras
entre mitj dels esbarsers,
desde 'l era tú 'm cridavas,
aixamplant los teus brassets:
te miro, corro, t' abrasso
y 't faig de sopte ¡imprudent!
en ton front, en tas galtetas
y en ta boca.... un petonet.
Com que 'ls llabis untats duya
de such de mora vermell,
es clá 't vaig pintar la cara
d' aquell carmí tan encés,
y ton pare, al contemplarte,
suposant lo que 't vaig fer,
disposá que tú, maymia,
ab mí no t' estessis més,
y desseguit maná al pare
que 'm poses un sarronet
y que 'm fes anar pels boscos
á pasturar los corders.
Obehint l' ordre de l' amo,
ja no vam jugar may més;
pus, com que erats la pubilla,
y jo tan sols lo bailet;

Digitized by Google

sènt tú rica, avants de naixer,
y jo, nat, no sentne jens,
tú habias d' estar tancada,
com los més pintats aucells,
y jo anár per las boscurias,
deixat de la má de Dèu,
malehint las negras moras,
que, ab los senyals que 't vaix fer,
en alegria tornaren
nostre idili primarench:
¡en alegria més trista
que 'l balar d' aquells anyells,
que, allunyats de las abellas,
se moren d' anyoramentl

II.

ELEGIA

Dalt de la masia presa,
com en la gabia l' aucell,
los sols medis que teniam
per contarnos los torments,
eran: per tú, las torretas,
y, per mí, 'l fluviolet.
Al somríurer de l' aubada,
jo agafava l' esturment

Digitized by Google

y al brancal de la masia
avergonyint l' oronel
refilava, y tu amorosa,
sortias dalt dels marlets,
tot regant las bellas rosas
los llíris blanchs y 'ls clavells.
Al mirarte á tal alsaria,
jo deya: ¿per qué 'l bon Dèu
més hermos y brillant mostre
lo sol que més al veyem?
pero de poch me queixaba,
com aquell que salut té,
sens pensar que la pot perdrer
y fins morir d' un no res;
pus l' amo, que va atraparmhi,
me renya, 'm pren l' esturment,
ab furia l' rebat á terra,
l' esbossina sota 'l peu;
y, per que dalt la masia,
tú, al aguayt, no estessis més,
féu emparedar la porta
que conduhía als marlets.
Desde llavórs en los testos,
rosas, lliris y clavells,
se van anar mustigantse,
y, ab las flors, mon cor també;
pus si las flors vihuen d' aygua,
lo cór tendre del bailet,
sens veurer á la pubilla,
també 's moria de set.

Digitized by Google

Mes al temps que jo pensava
que era lo més gros torment,
mirar per tot y res veurer,
tindrer per dí' y no dir res:...
francament, no presumia
que pogués creurer un bè,
temps á vindrer, lo que creya
ser un mal, en temps present.
Y axis fou: passaren, tristos,
mesos y anys, sens saber rés
d' aquella verge, que, un dia,
treya 'l cap per los marlets,
regant, en testos, las rosas,
los lliris blanchs y 'ls clavells.
Mes passada una centuria
(que 'l dolor allarga 'l temps),
me varen dir que 'ls teus pares
te van tancá' en un convent,
y que sols d' alli eixirias
de brasset ab un hereu;
pus, com que erats la pubilla,
y jo rich no 'n era jens,
no podian pas permetrer
que 'l téu cor fos d' un bailet.
Mentres que ta llarga ausencia
lo cor m' omplia de fel,
vaix observá que 'ls teus pares
ploravan ab dol intens,
y que, pera consolarlos,
aixi 'ls hi deya la gent:

Digitized by Google

¡no plorin que la pubilla,
millor que aquí, está en lo cel!
Al senti' aixó, vaix quedarme
com esterterit pel fret:
ofego en mon cor las llágrimas,
prench tot seguit los corders,
y en sé al mitj de la boscuria,
de genolls pregant á Dèu,
surt del fons de la meva ánima
un crít..... un ay..... un gemech,
que, mireu, si enterniria,
que 's va endolá 'l firmament,
y fins á mos ulls semblava
que, ferits, com lo cor meu,
com cahuen las fullas secas,
cayguessin morts los aucells.
En la llar de la masia
va durar molt y molt temps,
que, ab los ulls omplerts de llágrimas,
no 's parlava de res mes
que de l' infelis pubilla
que morí d' anyorament.
Tot eran pesams pels pares,
que entristits y massilents,
ab las robas totas negras
van anar dos anys juntets.
A mí ningú 'm dava pesams
ni ningú 'm va fer present
d' un vestit, com mon cor, negre;
mes mon dol fou tan intents,

Digitized by Google

tan llarga ma recordansa,
y 'l dolor tan durader,
que, quan ningú en la masia,
recordava ja 'l trist fet,
jo, al sortir, al trench del alba,
pera anar ab los corders,
sempre 'ls ulls prenyats de llagrimas
clavava dalt dels marlets,
y al mirar las flors mustigas,
veya una onbra ab un blanch vel
que aquells brins sechs ne regava
ab sanch seva y ab fel méu;
¡ombra que, ab mí, han vist mols homes,
que, ab son cor, han ben compres
la mel y 'l fel de ma historia,
¡que es la historia de un bailet!

Digitized by Google

XIX.

COR DE MARE

I.

ALLÁ dalt del rocam--hi ha un mur de l' antigalla,
que reclou un castell, de braus espill:
son pedrenyal es com l' espessa malla,
que espunta la sajeta en la batalla,
servant lo cos del esforsat capdill.
Los guaytas d' aquell mur-que sens repós lluerteyjan,
avisan desalats á son senyor
de que 'ls inichs alarbs lo mont faldeyjan,
com los voltors que pel castell volteyjan,
batent sas alas y sembrant la por.
Lo senyor del castell,—que, fent santa rodona
ab sa mare, s' esposa y sos fillets,
descansa de la lluyta fa una estona,
deix á sa mare y á sos fills y dona
per pujar enardit dalt dels marlets.
L' esposa, reprimint—sospirs, ays y plorallas,
mentres l' espos s' apresta pel combat,
conta á sos fills las bélicas rondallas

Digitized by Google

que mostran á son pare en las batallas
com l' heroe llegendari mes probat.
Y la mare, en aixó,—fugint al oratori,
y ofegant son bon cor, que bessa neu,
clavada en son antich reclinatori,
y, á fi de que son fill lluytant no mori,
de genolls y plorant invoca á Dèu.
Mes Dèu no la complau,—com moltas mil vegadas
que 'ns sembla que 'l cel obri per despit,
y es que las ánimas que ell té assenyaladas
las vol encara més y més probadas,
per enlayrarlas fins al infinit.
Pus lo castell, que 'ls rochs- corona de la serra,
habia de donar un cor al cel,
com ofrena d' amor d' aquella terra,
sino 'l d' un fill, que 'l llamp, fou de la guerra,
lo d' una mare que era com la mel.
Perque al punt que son fill—te fortament clavada
la vista al enemich, que está al enfront,
per la ma d' un arquer de l' avansada,
d' una fletxa se sent, enverinada,
lo fibló que li clava al mitj del front.

II.

Y á la cambra al heroe han dut,
y á sa mare, fills y esposa
casi que á contar no gosa
la desgracia que ha tingut.
Mes com que compreu precis
declararho sens tardansa,

Digitized by Google

veyent la mort que s' atansa,
se resol parlals aixis:
"Mare, fills y esposa aymada:
acullau mon ay derrer;
pus m' ha ferit un arquer
ab sa fletja enverinada.
Y prompte 'm veureu morí',
si no 'm xucleu enseguida
la sanch d' aquesta ferida
que tinch plena de verí.
Mes será tal lo conort
de qui vulga aixis salvarme,
que pot, la vida al donarme,
causarse ab ma sanch la mort.
Los fills, en los breus instants
que sagnant al pare miran,
tan sols ploran y suspiran,
que es fenya de cor d' infants.
La fidel y casta esposa
se resoldria al moment,
fent obra del pensament;
mes, repensantsi, no gosa,
Perque, veyent los perills,
diu, ab moltissim pesar,
que ella no 's pot exposar,
perque ha de viure' pels fills,
Mes la mare, ab sant amor,
resolta sens mes espera,
corra, vola y 's desespera
per salvá' 'l cor del sèu cor.

Digitized by Google

Y aixis ho fa: á Dèu invoca
ab la vista al ayre alsada,
li dona estreta abrassada,
la ferida tè en sa boca,
Y afrontantne tot perill,
li va xuclant la ferida,
quedant, al poch, sense vida,
per salvar la del seu fill.

Quan alguns dubtin encara
de quín es lo cor més gran,
fins las feras respondran:
¡per cor gran, lo cor de mare!

Digitized by Google

XX.

LA BONAVENTURA

En una gran república
reclosa adins d' Italia,
y que ab lo nom de Génova
per tot se ben coneix,
hi ha una vileta rónega
que es Cogoret, lloch célebre,
perque hi va naixer l' áliga
que al mon embadaleix.
Y contan veras crónicas,
que al toch sagrat de l' *Angelus*,
y á la claror expléndida
dels fochs de san Joan,
una gitana gárrula,
en mitj de turba frídola,
y ab intenció profética,
axis parlá á un infant:
Nen hermos de rasa noble,
pus que aixis ho diu la sanch
que cercola per las venas,
per las venas de tas mans:

Digitized by Google

si avuy ta bonaventura
de mi 'l mon vol escoltar,
sentirá d' una gitana
lo que may s' escoltat.
Dónam ta dolsa maneta,
que en sa palma ratllas hi ha
per poguer llegir ta historia,
que es la historia d' un gegant.
Bellas lletras á Pavia
anirás á conresar;
fins que ton geni de náutich,
d' ellas te separará
y t' inclinará á las ciencias,
y del cosmos robarás
los secrets que amaga avaro,
y, al volar per l' ampla espay,
sorpendrás los carros ígneos
en sos ignots endurrials;
mes quan, seguint ta fal-lera,
se 't fará dols lo traball,
será quan, dins de navilis,
anirás vintitres anys,
abeurant ton geni hidrópich
en la inmensitat dels mars.
Alé 't dará un Toscanelli,
que en ton cap llum encendrá
pera descobrí' en la terra
lo que no s' haurá vist may.
En l' Atenas espanyola
ton talent demostrarás,

Digitized by Google

confonent als mestres doctes
d' aquella Universitat,
y, per fi, Isabel primera,
tan católica com gran,
fará oferta de sas joyas
d' argent, d' or y de brillants,
desitjosa de que Espanya,
te fabriqui un pedestal,
digne de ta fama inmensa
que dintre un mon no cabrá,
y perque com á formigas
los que pasan per titans,
embadalits te contemplin
ab un nou mon á la ma.

La turba, sempre indómita,
y que la sort magnífica
desitja com famélica,
pel ignocent infant,
tal nova reb ab músicas
y canta ab veus angélicas
volguent celebrar mágica
la nit de san Joan.

Mes la gitana estúpida,
devant de tal gatsoria,
observa com incrédula
se torna aquella gent,
al pressagiar fatídica,
los mals que al fill de Génova
l' enveija, que es satánica,
li forja ab vil intent.

Digitized by Google

Pus li diu: en ta mirada
y en l' ampla front coronat
per inmensa cabellera,
negra com lo cor d' ingrats,
s' hi veu la fidel imatje
de ton geni sens igual
que alena un mon d' esperansa,
ombrada per tempestats,
que, menys prehuant ta gran obra,
forjará aquest mon malvat.
Ta patria, ta patria aymada,
no comprenent lo que vals,
será la nació primera
que ton front humillará,
y trucant de porta en porta,
per Europa 't fará anar
tot un mon oferint pródich;
mes ella será ignorant
fins ab los boigs confonente,
y ab horror tú sentirás
com la veu de *¡Dèu t' ampari!*
t' ardenta sanch gelará.
La gent que 't fassa companya
per anar hont may s' ha anat,
regelosa de ta ditxa,
superticiosa ignorant,
lo pit te posará á proba,
assedegada de sanch;
y si un nom donas á Espanya,
fentla potent, rica y gran,

Digitized by Google

tan ingrata ella ha de serte,
que ni ab ton nom pensará,
quan bateijá á ton mon vulga
ab lo nom d' un navegant.

D' un mon al altre ab sarcasme
com fera 't trasbalsará
y en presons y ple de ferro
probarás la fel d' ingrats.

Quan la mort tos ulls acluqui,
los fills del home mes gran
tan sols podrán recullirne
d' un pobret 'l ùltim badall,
com á llegítima herencia
d' un virey, d' un almirant,
que exposá familia y vida
per poguer al mon donar
tot un mon: ¡altiua ofrena
que ningú ha pogut fer may!

La turba, que es idólatra
de tota veu profética
que auguri la sort plácita
d' un ignocent infant,
quan sent que ha de ser víctima
de gent ingrata y pérfida,
rihent, diu: ¡cosas frívolas
com fochs de san Joan!

Mes ay! la gent estólita
ignora que las águilas
han de morir sent víctimas
d' aquest inveijos mon;

Digitized by Google

pus l' experiencia histórica
declara, sense mácula,
que 'ls genis grans y 'ls heroes
¡tóts moren com Colon!

Digitized by Google

XXI.

LA MORT DEL CEGO

SOBRE un jas que al home afronta,
agonisa lentament
un pobret, que, segons conta,
fou cego de naixament.
Plóran tots lo que 'l rodeijan;
tan sols ell, que mora, riu,
y al pensar que no l' envéijan,
per despedida 'ls hi diu:
"Los que saben que vaix viurer
"esclau de ma adversa sort,
"compendrán que vulga riurer
"en las portas de la mort.
"Nasquí cego y no renego
"pel sentit que m' van negar,
"perque 'l que sempre ha estat cego,
"no troba en falta 'l mirar.
"Que en l' infancia de la vida,
"com que 's viu sens cap anhel,
"lo mon á gosar convida,
"com si fos la terra un cel

Digitized by Google

"Y 's contan per goigs las horas,
"per la sencilla rahó,
"de que tot es allavoras
"tan bonich com la ilusió.

"Tenint, donchs, tot quant volia,
"ja compendreu facilment
"lo per qué no 'm racaria
"ser cego de naixament.

"Jovenet, vaix entrá á empentas
"en lo mon de las pasions;
"pero, fills, aná á paupentas
"es aná de tomballons.

"Y aqui queya, alli m' alssava,
"y a' creurém segui á peu plá,
"l' abrusant foch me probava
"l' existencia d' un volcá.

"Quan lo foch petjar volía,
"sentia en ma planta 'ls tolls
"d' un gorch fétich, que n' exia
"en lo fanch fins á genolls.

"Peró vaig arribá á creurer
"que algo 'm debia faltar,
"quan, parlant tothom de veurer,
"jo ni sabia mirar.

"Allavors si que ab prestesa
"vareix compendre l' torment,
"la desgracia y la tristesa
"d' un cego de naixament.

"Y vaig clamá' al Etern Pare:
"¿Com podré aná' pels embulls

Digitized by Google

"d' aquest mon inmens, si encara
"haig de viurer més sens ulls?
"Senyor: jo voldria veurer
"aquets aucells cantadors,
"que refilan fentne creurer
"que no están excepms d' amors.
"Dels colors no 'n tinch idea,
"la llum no es res pera mí,
"y encar' que 'l sol se recrea
"dant al mon son foch diví,
"Com que no he pogut mirarmel
"fit á fit, crech ab recel
"quant me contan per mostrármel
"com la llum més gran del cel.
"Si res sé de la hermosura
"de la llum y dels colors,
"¿qué será, sino locura,
"per mí 'l geni dels pintors?
"Lo que jo també voldria
"fora veure que, no en va,
"hi ha quí parla nit y dia
"de aná ab lo cor á la ma.
"Quan me tiran amoretas
"y 's mou l' ánima en mon pit,
"tot buscant las finastretas
"per hont guayta l' esperit,
"Me considero un calabre
"que encar te forsa vital
"per patir devall lo mabre
"de la llosa sepulcral.

Digitized by Google

"Y aixis, bon Dèu, feume gracia
»de donam vista al moment,
"ja que m' trobo ab la desgracia
"d' un cego de naixament.
"Sento á dir, en ma tristesa,
"per boca de homens cabals,
"que aquest mon, ab sa bellesa,
"omplena 'l cor á raudals.
"Y aixó que dihuen voldria
"comprobarho, per ma sort,
"maldament la llum d' un dia
"m' hagues de costar la mort.
"Y aixis fou, las maravellas,
"va dir Dèu, podrás mirar,
"y va obrirme las parpellas
"y ja 'l mon vaix contemplar.
"Mes al veurer sérs que vihuen
"sense cap y sense cor,
"vaix dir: ¡no es pas lo que dihuen,
"pus aixó á mí 'm causa horror!
"Y 'm va donar tanta pena
"y 'm causa tan fort esglay,
"que vaix prorrompre á veu plena:
"¡aixis no l' hagués vist may!
"Mes com que vareix permetrer
"suplicá ab tot mon poder,
"fins al extrem de prometrer
"per la vista ton mon sér.
"Dèu, que va volguè escoltarme,
"fins me concedí la sort

Digitized by Google

"de, quan la vista va darme,
"ab la vista dam la mort.

Si 'l cego es l' home que pensa
y la vista la llum es
de la rahó, que comensa
quán l' home no es bo per res;
Si en l' ilusió de l' infancia,
la rahó cap fálta 'ns fa,
perque en mitj de l' ignorancia
no sab un que desitjá;
Si la pasió 'ns encadena
y tot caminan cayem,
y hem de gosar ab la pena
de no saber lo que fem;
Y si, vells, la llum nos mostra
tot lo mal que vam fe' ahir,
y la rahó nos demostra
que per viure hem de patir;
Responeume, á cau d' aurella:
si es la rahó nostra sort,
ó si ho es fer, devant d' ella,
l' ultim badall de la mort.
Ah! per aixó, en sa mortalla,
donava exemple á la gent,
despedintse y fent la rialla,
lo cego de naixament.

Digitized by Google

XXII.

CANSÓ DEL TRULL

¡QUINA gatsara
y quin embull,
se mou, fent oli,
se mou, fent oli!
Quína gatsara
y quín embull,
homes y donas
dintre del trull!

—

Los joves ágils—l' aixada deixan,
per pujá' 'ls arbres—y esquerrá' arreu;
las arbequinas—de fruyt s' esqueixan
y 'ls replans omplan—de bé de Dèu.
Vaja, minyonas,—que 'l dia passa,
doneuse manya,—feu bon grapat,
neteyjeu prompte—l' ampla borrasa.....
¡Cullita plena—Dèu nos ha dat!
¡Quína gatsara
y quín embull

Digitized by Google

se mou, fent oli,
se mou, fent oli!
¡Quína gatsara
y quín embull,
homes y donas
dintre del trull!

—

¡Apa! xichs, ¡apa!—que 'l carro puja;
la sota mola—fregeu com cal,
junt ab la curra;—pus la tramuja
de sana oliva—s' ompla fins dal.
Poseu ulleras—á la parraca,
perque toms dongui sens remissió.....
Au! que l' oliva—cruix y 's maxaca,
fent l' oli verge son regueró.
¡Quína gatsara
y quín embull
se mou, fent oli,
se mou, fent oli!
¡Quína gatsara
y quín embull,
homes y donas
dintre del trull!

—

Ja tenim llesta—la molinada:
obriu la boca—dels sechs cofins,
femne ben grossa—la cofinada,
pasta d' oliva—fiquemhi dins.
Tots á la prempsa doneu la volta,
que 'ls cofins suhin—oli ben groch,

Digitized by Google

y que sols quedin—munts de remolta,
remolta aixuta,—bona pel foch.
Quina gatsara
y quín embull
se mou, fent oli,
se mou, fent oli!
¡Quína gatsara
y quín embull,
homes y donas
dintre del trull!

—

La lliure baixa—de mica en mica,
cruyx la cargola—pel pes del soch,
los cofins ploran,—l' oli sumica
y ompla la pica poquet apoch.
Y pús s' escorra—la cofinada,
y á ningú toca—prestar servey,
fem d' all y oli—la morterada,
que diga: ¡ménjam!—al mateix rey.
¡Quína gatsara
y quín embull
se mou, fent oli,
se mou, fent oli!
¡Quína gatsara
y quín embull,
homes y donas
dintre del trull!

—

¡Apa! minyonas,—si 'l fret vos pela,
si os talla 'ls llabis—lo sech mastral,
si 'ls dits se os bauvan—y 'l nas s' os gela,

Digitized by Google

seyeuse abora—de la fornal;
que si á fer gresca—veniu dispostas
y, aqui, ab nosaltres—paseu la nit,
ab novell oli—vos farem rostas,
rostas ab sucre—bonas pel pit.

¡Quína gatsara
y quín embull
se mou, fent oli,
se mou, fent oli!
Quína gatsara
y quín embull,
homes y donas
dintre del trull

—

Amaniu gerras—que un peu sols queda.....
quin batrer d' alas dintre del cor,
al veurer l' oli—com sobreneda,
clar com un' aigua,—groch com un or.
Mireu, minyonas,—devant tal mostra,
casi pot dirse—sens cap recel,
que ab aquets olís—y la sal vostra
pot ben sucarshí—lo pa del cel.

¡Quína gatsara
y quín embull
se mou, fent oli,
se mou fent oli!
¡Quína gatsara
y quín embull
homes y donas
dintre del trull!

Digitized by Google

XXIII.

AL TRANVIA DE REUS Á SALOU

¿SENTIU cóm xiscla
retruy y corra?
L' espay esborra
y á tots conmou,
al di' als patricis
ab arogancia:
¡No hi ha distancia
d' aqui á Salou!

—

Si 'l llít no heu vist de la lluna
ni del sol lo clar mirall,
seguiu de Salou la platja,
que es planera com la ma,
y escolteu sas blavas onas
que van y venen jugant
y remorosas cridantne:
¡vina, Reus, á ton palau,
que de escuma bullidora
sols per tú s' ha fabricat!

Digitized by Google

Bons patricis, que de veras
aymeu lo pais natal:
ja que 'l geni d' aquest sigle
l' espay arriba á aborrar
ab las alas d' aquell monstruo
que té entranyas de metall,
del Tranvia en la corpenta
enceneuhi 'l foch sagrat,
que, udolant, ab sas gambadas,
atansará Reus al mar,
fent que de Salou la platja
bati prop de la ciutat.

¿Sentiu cóm xiscla,
retruny y corra?
L' espay esborra
y á tots conmou,
al dí' als patricis
ab arrogancia:
¡No hí ha distancia
d' aqui á Salou!

—

Del pedrenyal que 'l mar llepa
s' han fet y se 'n fan palaus;
l' alta y espayosa Aduana,
la casa del Capitá
y 'l Lasaret, que, entre runas,
veyem damun lo rocam,
tot parla, tot fa l' historia
d' aquell port tan celebrat,

Digitized by Google

que algun dia fou refugi
dels mes segurs per las naus.
Allí hi veureu oliveras,
vinyas y garroferals,
sens que hi faltin sembraduras,
hortalisa y fruiterars.
Ben apropet de la sorra,
vint ó trenta cassas hi han,
vers la platja afilaradas
ab dos renglas d' aubas blanchs,
que semblan las centinellas
que li donan los gegants
per guardá 'l llit de la lluna
y del sol lo clar mirall.
¿Sentiu cóm xiscla,
retruny y corra?
L' espay esborra
y á tots conmou,
al dí als patricis
ab arrogancia:
¡No hi ha distancia
d' aqui á Salou!

—

Quan mireu aquella torre,
que 'ls sigles han respectat,
considereu que es la patria
que recorda als catalans,
que en aquella platja hermosa,
per Mallorca, s' embarcá
ab la gent d' aquesta terra,

Digitized by Google

lo rey en Jaume, aquell brau
que l' última mitja lluna
va fer bossins en sas mans.
¡Quánta grandesa servada
en aquells llochs oblidats!
¡quants llorers de nostra historia
Salou nos vol recordar
ab aquella mar planera,
com la palma de la ma,
y ab aquell blavench onatje,
que, agronxantse, enjogassat,
sembla que ab son remor cridi:
¡vina, Reus, á ton palau,
que d' escuma bullidora
sols per tú s' ha fabricat!
¿Sentiu cóm xiscla
retruny y corra?
L' espay esborra
y á tots conmou,
al di' als patricis
ab arrogancia:
¡No hi ha distancia
d' aqui á Salou!

Digitized by Google

XXIV.

LO BANCH ESCORN

M' agrada tocar lo corn
dels llebrers corrent derrera,
pero mol més seure' entorn
de la llar, quan la foguera
espurneyja en la fumera
que cubreix al banch escorn.

—

Bo es tindrer la casa bè
y en grans armaris guardar
tela y llana;
tot lo que es útil convé,
pero res hi ha com la llar
catalana.
Sé que 'l lloch en que s' hi escriu,
s' hi calcula y s' conta l' or,
es gran basa,
pus verá sè' 'l cap, com se diu;
peró la llar es lo cor
de la casa.

Digitized by Google

Com lo llit, quan agegut
un hi descansa dormit,
no hi ha cosa;
pero en lo banch assegut
y vora 'l foch abaltit,
més s' hi gosa.

—

Per xó, si es grat toca 'l corn
dels llebrers corrent derrera,
mol més grat es seure entorn
de la llar, quan la foguera
espurneyja en la fumera
que cubreix al banch-escorn.

—

En la llar s' hi menja, 's beu,
s' hi contracta, s' plora, s' riu
y 's bromeyja;
los vellets pregan á Dèu
pel jovent que fa 'l cap viu
y festeyja,
Cada cosa vol son lloch,
mes que la llar te mols fins
ningú ignora;
pus beure' y menjá' en lo foch
es escalfarne de dins
y de fora.
En lo banch-escorn sentats
los de la familia junts
fan historia,

Digitized by Google

recordant los fets passats
que honran dels parents difunts
la memoria.

—

Per xo, si es grat tocá 'l corn
dels llebrers corrent derrera,
mol més grat es seure' entorn
de la llar, quan la foguera
espurneyja en la fumera
que cubreix al banch escorn:

—

Lo tradicional porró
signa al cel desde aquell banch
y 'ns ufana,
recordant, ab vi del bo,
las cuatra barras de sanch
catalana.
Tot qui en aquell banch se seu,
porta barretina y diu
ab molta honra:
que, per un voler de Dèu,
Catalunya encara viu,
sens deshonra.
Pus lo ganibet del pa,
que encadenat va seguint,
vol que diga
de bon cor tot catalá,
quan recordi á Felip quint:
¡malehit síga!

—

Digitized by Google

Toquin altres, pus, lo corn
dels llebrers corrent derrera,
que jo 'm quedaré al entorn
de la llar, quan la foguera
espurneygi en la fumera
que cubreix al banch-escorn.

Digitized by Google

XXV.

LOS SALMS DEL TRABALL

VENIU, gent armada
de fals y d' aixada,
de rem y de mall,
y ab veu may sentida
cantem á la vida,
cantem al traball.
Tot quant resta entorn del home,
tan si crema com si mulla,
tot se mou y tot trahulla,
obehint suprema veu;
que l' traball crea y fa viurer
com alé que 'l buyt omplena,
com ma próbida qué ordena
y com santa lley de Dèu.
Veniu, gent armada
de fals y de aixada,
de rem y de mall,
y ab veu may sentida,
cantem á la vida,
cantem al traball.

Digitized by Google

Com bri d' herba es débil l' home,
combatut, en pau y en guerra,
per quant naix sobre la terra;
mes si 's val de la rahó
y ab lo sant traball s' enginya,
fa del rourer serraduras
y del bronso llimaduras,
plantant çara al brau lleó.
Veniu, gent armada
de fals y d' aixada,
de rem y de mall,
y ab veu may sentida,
cantem á la vida,
cantem al traball.
Lo pagés que cava y solca,
ablaneix terra forana,
y tot quant suant demana
tot lo cel li donará,
perque si 'l traball sepulta
lo gra sech de flor mustiga,
Dèu fa que 'l gra 's torni espiga,
y l' espiga 's torni pa.
Veniu, gent armada
de fals y d' aixada,
de rem y de mall,
y ab veu may sentida
cantem á la vida,
cantem al traball.
Los rocams com nous esberla
y trasbalsa las montanyas,

Digitized by Google

sorprenent en sas entranyas,
los més amagats tresors;
pels talers fa llensadoras,
pels minayres forja fesos.
dona rellas als pagesos
y timons als pescadors,
Veuiu, gent armada
de fals y d' aixada,
de rem y de mall,
y ab veu may sentida
cantem á la vida,
cantem al traball.
Lo trapeix de mecanismes
que 'l present sigle agarbella,
en lo tro de la centella
que corceca la maldat;
pus al temps que pel cos dona
tot quant d' util necesita,
al pensament exercita
fentlo viure en dignitat.
Veniu, gent armada
de fals y d' aixada,
de rem y de mall,
y ab veu may sentida
cantem á la vida,
cantem al traball.
Los nàvilís que 'l mar creuan
del buf de Dèu á l' empenta,
portant plena la corpenta
de l' industria 'ls bells tresors,

Digitized by Google

son las alas de mil ángels,
ab que, fent nostras delicias,
nos trasportan las primicias,
dels fruits de nostres sürors.
Veniu, gent armada
de fals y d' aixada,
de rem y de mall,
y ab veu may sentida
cantem á la vida,
cantem al traball,

Digitized by Google

XXVI.

HIMNE AL LLIT

¡QUINA invenció
va ser lo llit,
per' descansarhi,
á la mitj-diada!
¡Quína invenció
va ser lo llit
per ben passarhi
la santa nit!

—

Jo no tinch casa—que hi brillin mobles
d' ébano, nacra,—marfil y argent,
ni ricas cambras—per' rebrerhi nobles
ni res ab luxo;—com molta gent.
Ma pobra taula—no 'm desconsola,
ab tot y serne—de pi pintat;
pus sols s' hi aguantin—plat y cassola,
pa, purró y fruita,—ja estích armat.
Pel que 'm delero,—pel que suspiro
es pera tindrer—un llit de rey;
pus quan m' hi fico,—m' hi tombo y giro,
m' hi vull enfondrer,—com es de lley.

Digitized by Google

¡Quína invenció
va ser lo llit
per descansarhi
á la mitj-diada!
¡Quina invenció
va ser lo llit
per' ben passarhi
la santa nit!

—

Quan suo y 'm canso,—per la fal-lera
de fer ma tasca,—guanyantme 'l pa,
penso que á casa—lo llit m' espera,
perque en ell puga—ben descansá'.
No tinch motlluras,—brodats ni llasos;
mes tinch llit sólit,—plens trespuntins,
llensols de tela,—tous matalasos,
flasadas, conxas—y bons cuyxins.
Tinch una arcova—molt ventilada;
sense aixacarte,—lo camp s' hi veu;
lo cap m' abrigo, sentint tronada,
y 'ls ulls hi alegro,—si es que cau neu.
¡Quína invenció
va ser lo llit
per descansarhi
á la mitj-diada!
¡Quína invenció
va ser lo llit
per' ben passarhi
la santa nít!

—

Digitized by Google

Quan tinch omplerta—la barretina
y 'l cap me roda,—dantme recel,
del llit confio,—com medecina
de més bon pendrer—que malva ab mel.
Quan me presenta—lo mon fantástich,
ja fent que voli,—ja fentme rich,
al despertarme—fins me fa fastich
eix mon de monas,—que es tot fatích.
¡Quánts secrets guardas!—¡quánts plans escoltas!
oh! llit, ¡qué bonas—son tas rahóns!
¡á quánts serenas—y quántas voltas
contens la destra—de víls accions!
¡Quína invenció
va ser lo llit
per descansarhi
á la mitj diada!
¡Quína invenció
va ser lo llit
per ben passarhi
la santa nit!

—

Gloria al Dèu Pare—que feu lo dia,
perque, al fé' 'l dia,—va fer la nit;
y ¡gloria al geni!.....—mes ¿quí seria
aquell sant home—que inventá 'l llit?
Suó empapantne—de nostra cara,
llágrimas xupa—d' aquesta vall;
desd' que naix l' home—no 'l desampara
fins á plegarli—l' ultim badall.

Digitized by Google

Ell de ma vída—n' es sepultura,
ell mas dalicias,—ell mon anhel,
ell lo *plus ultra*—de ma ventura
y ell l' ampla escala—per pujá' 'l cel.
¡Quína invenció
va ser lo llit
per descansarhi
á la mitj-diada!
¡Quína invenció
va ser lo llit
per ben passarhi
la santa nit!

Digitized by Google

XXVII.

LA PESCA DE NIT

CORO DESCRIPTIU

—

GNRERA la gorra,
al mar la mirada,
los peus entre sorra
y ab veu afinada,
cantem ab dalít;
cantem al oratje
que 'l cos nos refresca,
cantem al onatje
que 'ns mostra la pesca,
¡la pesca d' nit!

—

Ja tot á punt se trova: l' *embarcació mitjana, ruxó* per *donar fondo, burnoy* ab *llum d' esguart, llibants* á dos dotsenas per *cama,* com es regla, lo *panisò,* la *perxa,* lo *rems,* la *vela* y l' *art.*

Sens vent ni corrent d' aigua, pasada mitja tarde, forsuts, *palers empalan* la nau del *vol rodó;*

Digitized by Google

y als crits de *¡dali!* y *¡fusa!* ja 's gronsa l' aygua solca
fins que, *arbre* abaix, tots sopan, y arrian lo *ruxó*.
Ja 's mudan, ja l' *art calan*, al caurer de la tarde,
ja á clar de lluna pescan, y en sent á mitja nit,
l' *art llevan* y á la barca li omplenan la corpenta
d' escórporas, palayas, molls, llus y peix petit.

Gosant del oratje
que 'l cos nos refresca,
cantem ab delit;
cantem al onatje
que 'ns mostra la pesca,
la pesca de nit.

—

La barca que al mar entra, del sol casi á la posta,
calant encar' de dia, y á mitja nit *xorrant*,
senyal que *tresmall* porta, pagells y molls, buscantne
pel net y per las rocas, la *sarcias* passejant.
Sí *asqué* de *boga* ó *xucla* y *barsuli* y *ams* porta,
á més de trenta brassas *calant* á fons *pel net*,
si pot trovar mar plana, lo coll podeu jugarshi,
que aquesta barca pesca al *pelangró-congret*.
Y si al sortir l' aurora, quan *xorra*, de nou *cala*
y al cap d' una hora *lleva*, roqués tombant de bo,
si 'l temps li es bonancible, pagells, rajada, corba,
llangosta, polla y dentul, treurá ab lo *palangró*.

Gosant del oratje
que 'l cos nos refresca,
cantem ab dalit;
cantem al onatje

Digitized by Google

que 'ns mostra la pesca,
la pesca de nit

—

Si es nit de bona lluna, anemsen *á la cepia,*
que sols se necesita temps bo y anar *pels nets,*
á fi de que 'l *cop* tregui la cepia luxuriosa
que 's veu, mirant de *popa*, clavada als *mirallets.*
Si es nit de fosca y calma, podem áná *á la encesa,*
que ab teyas que be cremin, *fitora y cop* á mans,
bogant, sense gatsoria, podrem pescar llangostas,
y llisas, y llubarros, y agullas y milans.
Mes si, perque no 'ns burli la caprixosa lluna,
aprofitan l' oratje, volem aná á *l' artet,*
llibants y un *art* precisant, y aixi omplirem la *llantxa*
de palumidas, bogas, surells, molls y xanguet.
Gosant del oratje
que 'l cos nos refresca,
cantem ab dalit;
cantem al onatje
que 'ns mostra la pesca,
la pesca de nit.

—

Al cap-al-tart dos homes, tirant y dant gambadas,
ab aygua á coll y á foscas segueixen platja avall,
y escórporas, molls, salpas, sarts, congres, corbas, llupas
y pops roqués s' emportan dins del *arrossagall.*
La pesca á *fluxa morta* vol lluna y mar planera,
sens caldrer remar gayre, un cop ja s' es adins,
que per pescar auradas, surells y tambe bogas,
sols faltan *campanetas, asqué* y bons *bolantins.*

Digitized by Google

Si hi ha *trapeix* y *trangul,* se va al roqué ab las sarcias
y 's treu llangosta, déntul, moll, ángel y pagell;
y 'ls que de *soltas* s' arman, per l' alga ab giragonsas
del vespre al matí pescan: barat, boga y surell.

Gosant del oratje
que l' cos nos refresca,
cantem ab dalit;
cantem al onatje
que 'ns mostra la pesca,
la pesca de nit.

—

Los que han anat *ab sarcias, al pelangró, á l' encesa, á fluxa-morta, á cepia, á l' art* y á *arrossegall,*
lo peix, que encar' cuheyja, fins á la platja portan,
al veurer que las onas al sol fan de mirall.

Ja tots los patrons cridan, armats de forta *perxa,*
y al crit de *¡sian! sian,* per *empalá'* 'ls *palers,*
y *rems* ni *managuetas, burnoys* ni *galls* serveyxen,
quan ja lo peix encantan, voltats pels pescaters.

Corremhi á *posar dita* que hem de acabar la festa
¡ab un arros ab congre, del *xarricò* seguit,
y ab una *marinesca* d' aurada, sart y dentul,
que ab la llangosta ab seva, demani llus fregit!

Gentil pescadora,
que n' ets mes salada
que l' mar que á tot-hora
t' enjoya ab sa onada
los peus de brillants,
lo coro desitxa
l' asquè de ta boca,

Digitized by Google

per tindrer la ditxa,
com peix que al am toca,
de caurer á tas mans.
Per xo, sols rumía
devant ta mirada
com pot, nit y dia,
y ab veu afinada
obrir lo teu pit;
per xo, 'l rich oratje,
que 'l cos nos refresca,
fins conta á l' onatje
¡que, en sech, hi ha qui pesca
de dia y de nit!

Digitized by Google

XXVIII.

Los Gemechs d' un pobre músich

L' organista toca l' orga
y una monja va manxant;
ella 'n sua gotas d' aigua,
y 'l pobret gotas de sanch.
L' organista es un pobre home
que fora mol ben plantat,
si no fos que en cada cama
hi porta l' pes de trenta anys.
Ab gorra de punt de mitja
s' amaga 'l meló del cap;
du casaca per tot gasto,
corbatí de capellá,
ermilla de seda negra,
calsa curta ab devantal,
mitja curta y sabatassas
ab aurellas y lligams.
Ensuma polvo de frare,
porta vidras sobre 'l nas

Digitized by Google

y 's fa sortir pel derrera
los bechs d' un mocador blau.
Gasta crossa y si está nuvol,
me 'n tregina sota 'l bras
un paraygua de creixensa,
que, mireu si será grant,
que per suplux serviria
á cent frares y un abat.
Tal es la vera pintura
del artista sens igual,
que avuy dia toca l' orga
de los monjas del Monsant;
si be la monja que manxa
me 'l té tan atrotinat,
que á tothora riu y plora
y fins canta, en son desmay:
Ut, mi, sol.....
¡Si pogués trobá un consol!
Sol, si, re.....
¡Pot ser sí que 'l trobaré!

—

L' organiste toca l' orga
y una monja va manxant;
ell á 'n sua gotas d' aigua,
y l' pobret, gotas de sanch.
Quan los dits posa á las teclas,
diu que fret sent á las mans,
fins que la novicia manxa,
que, allavors.... li va passant.

Digitized by Google

Las solfas que ha de tocarne
ni ab cuatre ulls pot veurer may,
perque sempre á la que manxa
té posat lo cor y 'l cap.
Los bemols fa sostenidos,
los cops sechs los fa lligats,
fa uns calderons com calderas,
equivoca fins las claus
y si, en missas y rosaris,
acompanya dolsos cants,
com que mira á la manxayre,
no toca á to ni un borrall.
De manera, que aquella orga,
que antes era celestial,
avuy, qui la sent murmurá
que es ben bè una orga de gats.
Y es que la hermosa nuvicia
al vell té tan capficat,
que á tothora riu, y plora
y fins canta en son desmay:
Ut, re, mi....
¡Una ó altra 'm fa patí'!
Sol, si re,....
Si aixó dura, 'm morirè!

—

L' organista toca l' orga
y una monja va manxant;
ella n' sua gotas de aigua,
y 'l pobret gotas de sanch.

Digitized by Google

L' abadesa, que es mol viva,
tot aixó ha mitj enflayrat,
y si bè no s' enten d' orgas,
veu que avuy no es com avants:
per lo qual, al vellet crida,
preguntantlhi ab veu d' nas;
per quín motiu toca l' orga
com si fos orga de gats;
mes lo vell que prou que 's pensa
lo motiu d' ser cridat,
al sentirla, fa una ganya
y li contesta al instant:
senyora, no es res de l' orga
la causa de tocar mal;
es la manxayre novicia,
que no sabent du 'l compas,
unas voltas manxa ab furia
y altres manxa ab cert desmay.
Donchs demá, diu l' abadessa,
procureu ensinestrar
á la novicia manxayre,
perque l' orga, com avants,
toqui bè y tregui veuhetas,
com de flautas celestials.
Descuidi, bona senyora,
diu lo vell, fregant las mans,
que demá passaré 'l dia
ab la manxayre cantant:
Sol, la, si.....
¡Sempre m' heu de mirá' á mí

Digitized by Google

Sol, si, re.....
¡Fentho aixi anirá tot bè!

—

L' organista toca l' orga
y una monja va manxant;
ell á 'n sua gotas d' aigua,
y l' pobret gotas de sanch.
Me va dir vostra abadessa,
diu lo vell electrisat,
que per fer tocar bè l' orga,
vos ensenyi á dú' 'l compas.
La novicia, ab los ulls baixos,
allarga al mestre la ma
y 'l compas de dos per cuatra:
una...dos....li fa portar,
fins que atrevidot li besa,
y ella xiscla y fuix cap baix
á contarho desseguida
al rector, que 'n puja airat
L' organista 'l cap acotxa,
per demanarli, plorant,
que de l' orga no l' entregui,
perque es l' orga lo seu pa;
pus lo petó que á la monja
á causat tan fort esglay,
diu, li he fet per ensenyarli
com dels aucells se fa 'l cant,
cada any, quan en l' orga s' tocan
cansonetas de Nadal.

Digitized by Google

Lo rector, diu; vos perdono;
mes, d' aquesta hora endevant,
no tindreu cap mes manxayre
que 'l pare del sagristá,
que es un vell garrut y xato,
jeperut, gerxu y gravat,
ja que veig que¡ encara, encara,
los aucells teniu al cap!
Escapantse de l' isglesia,
com qui fuig de trons y llamps,
murmura aixis l' organista,
tot enpolvantse lo nas:
¡orga de rahons es l' orga
de las monjas del Monsant!
Ut, mi, sol.....
¡Pus si manxa aquell musol!
Mi, sol, ut.....
¡L' organiste está perdut!

Digitized by Google

XXVIII.

UN BATEIX DE POBLE.

Me sabrian dí:¿ á cá 'n Toscas
qué hi passa en aquest ínstant,
que 'ls noys, com aixams de mosca
s' hi deleran, esperan?
Veix que hi entra de renglera
gent mudada. Podrá ser
que, com que sé que es partera
la jove, avuy vulga fer
un bateix dels que s' hi suca;
perque á cá 'n Toscas se jo
que tenen molta parruca
y que poden darse tó.
De cert, lo que hi ha, ho ignoro;
pero prompte se sabrá;
si es que 's proposan que 'l moro
siga desde avuy cristiá

—

Ara surten.... ¡Quínas caras
fan los serios companyons,
y repareu las comaras
quán plenas de pretencions!

Digitized by Google

Mireu, mireu la madrina,
rumbajant d' assi y d' allí,
seguida de la padrina
que va entre l' pare y 'l padri.
Tothom va cridant: ¡ara! ¡ara!
mes per fe calla' als xicots,
de tan en tan padri y pare
los hi tíran farinots.

Veyeu? Ara ja no ignoro
lo que á ca 'n Toscas hi haurá;
pus l' infant que naxqué moro
lo portan á fer cristià.

—

De l' isglesia obra 'l vicari
las portas de bat á bat,
perque 'l bateix que ha de anarhi
es del fill de un hisendat.
Lo padri no pot dir faba,
á plom sostenint al noy,
y al pare li cau la baba,
contemplant son fruyt cofoy.
"Semble á sa mare„ molts dihuen,
"á son pare„, diu algú;
de tot lo qual molts se 'n rihuen,
pus no se sembla á ningú.

Si 's hi sembla á fe ho ignoro;
mes digueume: ¿qui podrà
asegurar que un noy moro
sembli á cap home cristiá?

Digitized by Google

Lo pare diu que li escau
que 'l noy li posin Libori,
los padrins ó Pep ó Pau,
y aixó mou tal rebombori.
que 'l vicari, per calmarlos,
diu: ¿me volen creure' á mi?
posintli Jaume ó bè Carlos,
y tots dihuen: ¿Jaume? Si.
No faltant qui prou murmura
y troba aixo molt mal fet,
perque demá á la criatura
tot lo mon li dirá *Met.*
Lo que li dirán ho ignoro:
pero ningú 'm negará,
que, si Met es nom de moro,
aqueix Met será cristiá.

—

Després de tal saragata,
torna l' acompañament
cap á pendrer chocolate,
aygua ab sucre y ayguardent.
La mare ab dalit s' espera
per abrasá á son fillet;
mes 's enfada y 's desespera,
quan li dihuen que 's diu *Met.*
¿*Met*, fill meu? no que 'l teu avi
era un doctor de la lley,
y tú al menys serás un sabi
que arribará á Papa ó Rey.

Digitized by Google

Al que arribará ho ignoro;
pus ¿quí pot dir si, demá,
voldrá altra volta ser moro
aqueix *Met* que han fet cristiá?

Digitized by Google

XXX.

L' ISLA DELS ENMOLLERATS

DEL temps de Mari--Castanya
y al bell mitj del Occeá
hi ha una isla que s' enomena
L' isla dels enmollerats,
perque alli tothom que hi entra
ó 'l matan, ó 'l fan casar.
Com que l' isla es poch poblada,
pe 'l motiu de que 'ls que hi ha
no son més que 'ls pobres náufrechs
que hi han arribat nadant,
lo gobern té gran frisansa
pera poderla poblar,
y per xo diu als seus súbdits
lo que Dèu al pare Adam:
Crescite et multiplicamini;
mes, senyors, parlém á pams,
tal y com l' isglesia mana,
res civil ni criminal,
y aplican tan grossa pena
als que l' orni en aixó fan,

Digitized by Google

que, per poguer explicalso
d' un modo ben net y clar,
jo voldria que ants prenguessin
quatra gotas d' aigua naf.
Quan un náufrech entra á l' isla,
l' agafa un municipal
y li diu: «si dints vuit dias
no tracta d' enmollerás,
al nové entrerá en capella,
y al desè será enforcat.„
Un xicot de bon criteri,
pero que la va donar
en tenir al matrimoni
una certa por cerval,
va sufrir la gran desgracia
de que, en mitj del Occeá,
se fes fonedís lo barco
en que anava; mes, nadant,
va arribá á l' isla, que 'n dihuen
L' isla dels enmollerats.
No habia dat quatra passos,
quan troba un municipal
que li diu: "si dins vuit dias
no tracta de enmollerás,
al nové estará en capella
y al desé será enforcat.„
Com que 'l minyó de quí 's tracta
no fou may dels engremiats
á Sant Corneli ó sant Marcos
ni portava barret alt

Digitized by Google

ni li agradava Banyolas,
ni era fill de Cornellá,
al sentir d' aquell guindilla
una ordre tan terminant,
va respóndrelhi: "soch viudo
y al quedarmhí, 'm vaig plantar,
perque aixó y l' Extremaunció
son dos sagraments tan sants,
que, repetíls ab freqüencia,
es bolguerlos profanar;
máxime si aquell enviuda
ab la muller ha trobat
una sogra, comparable
á un os de mal rosegar."

Lo municipal, mes serio
que un ruch, si es un ruch com cal,
posantlhi la má á l' espatlla,
aixís lo va amenassar:
¡donchs, per mes que siga viudo,
ó dins vuit días casat,
ó dintre deu, á la forca
ab una llengua de pam!

Lo minyó s' ho prengué á broma,
pus cregué que per allá
las ordres, com aqui á Espanya,
eran paperots mullats;
pero, fills meus, als vuyt dias,
l' axarpa 'l municipal
y li pregunta: ¿Donchs socio,
qué ha resolt fer? ¿Qué ha pensat?

Digitized by Google

y 'l minyó, que al matrimoni
tenia una por cerval,
li contesta "Ja vaig dirli
que, sent dels escarmentats,
he resolt arrepentirme
y no tornar á pecar."
Al sentí aixó, 'l faritseo,
esclitxó de autoritat,
me 'l lliga com un Sant Cristo
pera durlo á ca 'n Pistraus,
y al cap d' una hora, en capella
ja estaba ab dos capellans.
Segons contan los que ho saben,
tots los capellans d' allá,
dolentse de que 'ls bons mossos
no 's vulgan enmollerar,
en lloch de parlals del cel
y de aná á sopá ab los sants,
los parlan, per incitarlos,
del matrimoni sagrat;
pus crehuen, ells que no 'n tenen,
que una muller dona 'l pa
á desenfornar á mitjas,
y aixó es certíssim en part;
mes ni ab tots los silogismes
de san Agustí y sant Pau
varan poguer darli á entendrer
de que el matrimoni es sant,
pus sempre que aixó li deyan,
responia mitj xiulant,

Digitized by Google

diguent: que en lo calendari,
no hi ha cap sant de dos caps.
Al sortir de la capella
pera portarlo á enforcar,
com que es costum en tal isla,
quan han d' ajusticiar,
fer formá' en cordó á las noyas,
(com ara aquell que aqui fa
la tropa 'l dia de Corpus,
si hi ha profesó en gegants),
al seguir la trista ruta,
damunt d' un ruch cabalgat,
va clavá l' ull á una mossa,
que li va semblar tal qual;
mes avans de decidirse
á fer l' últim cop de cap,
para 'l ruch, la be 'n repara
y al examinarli 'l nas,
digué al ruch: „¡arri, que es xata!„
y la forca 'l van portar.
En se 'n al peu de la forca,
una dona s' hi acostá,
mes grossa que 'l bou de Corpus
d' uns ulls petits y encerats,
nas de trompa, desdentada,
y ab la boca com un drach;
y al veurer que dalt la forca
tranquil hi anava á pujar,
com qui va á festa major,
per un dels peus l' estirá,

Digitized by Google

diguentli: "miri, no hi puji,
que es facil que hi prengui mal;
créguim ants de tot escoltim,
que pot ser lligarem caps:
miri: jo tinch una noya,
que crech que li convindrá:
té, per ulls, trossos de cel,
té, per galtas, dos cascalls,
té, per front, riquissim nacra,
te, per cabells, fils daurats,
té, per dents, grapas de perlas,
té, per llabis, richs corals....
y en sé aquí, agafant l' escala,
com la forca desitjant,
va interrómprela, diguentli:
"si 'm vol creure, dels corals,
del nacra, fils d' or y perlas,
trossos de cel y cascalls,
fassin un cap-mas y venguiu
á 'n al Borni del Encant,
perque, á la gorfa de casa,
ne tinch á bots y á barrals
de tonterias d' aquestas
que vosté m' ha ennomenat,"
y dit aixó, com un mico
per amunt se 'n va enfilar,
y, subtada aquella dona,
va exclamar, com per final:
no hi puji; li seré sogra!
y allavors, mes llest que un llamp

Digitized by Google

recorra l' escalinata,
ja hi es; ell mateix fa un llas,
la corda en lo coll se posa,
y un moment ants d' escanyás,
dona eix crit: ¡si vol ser sogra,
busqui algun desesperat,
que, tal com me veu, jo encara
no he perdut del tot lo cap.

D' aquell dia que á la forca
hi branda l' cos d' un penjat,
y 's diu, que, si un solté ó viudo,
dels que s' han d' enmollerar,
va á consultar son propósit
á 'n aquell cos dissecat,
lo cos respon: "¡sense sogra,
pensathi y.....deixho anar;
pero si has de tindrer sogra,
ni tan sols hi pensis may!„

Digitized by Google

XXXI.

L' HOSTALER DE CAMBRILS

De Cambrils, entrant al poble,
hi ha, per si un dia 'ls convé,
un hostal, d' hont surt lo cotxe
per aná' y venir de Reus;
mes, perque no s' equivoquin,
ja veuran que s' hi llegeix:
Posada, Leche de burra
y carruajes de alquiler.
La dona hi fa de mestressa,
sent lo cunyá' 'l seu quefer;
la noya, que es bonicoya,
tè sempre 'l menjador net,
pára, plega y venta á taula,
servint lo menjá als viatjers,
y 'l bordagás, que es en Toful,
no tenint ni dotse anys fets,
ja 's cuida d' aná á la compra,
esclar llenya y, diligent,
donar gra als matxos de casa
y palla als dels forasters;

Digitized by Google

si bè que l' home de xispa
es l' amo, que sent tan vell,
com trenta anys enrera trasca
ab tres caballs de paper
y ab un cotxe que está tísich,
á jutjar per sons gemechs;
pus plogui, nevi, pedregui,
troni y caiguin llamps del cel,
ja 'l teniu xiulant ab rabia
y cridant, com baladrer,
al petar las xurriacas,
que fan: *clech, recataclech*:
¡arre, niño, coronela,
oixque, allá! y de dret á dret,
fipblant sempre y tírant pródich
set mil grossas de renechs.

—

¡Quína vida la que porta!
Al cant del gall lo llit deix:
se basteix, fa una mossada,
beu un glopet d' aiguardent,
prent los tres caballs de basto,
entrats en anys com ara ell,
los hi dona pinso y aygua
y 'ls tregina á ca 'l ferrer.
Al retorn ja treu lo cotxe,
lo renta, li posa greix
y hi enganxa 'ls tres aspectres
capficats y macilents.

Digitized by Google

Fet aixó, 'l Toful ja corra
á despertar als viatjers,
y tots allí xiula, arranca
y cap á Reus falta gent.
En sé á Reus, pasa 'l sant dia
fet un actiu recader,
despres á rebre' 'ls encarrechs
y á enjegarho tot ben bè,
perque res se xafi y s' trenqui.
A las dotse, á esmolar dents,
tot menjantse una arengada
ab seba, bitxo y pa sech,
al efecte d' enfilarhi
un purró de fil vermell;
y plogui, nevi, pedregui,
troni y caiguin llamps del cel,
cap á Cambrils altra volta,
cridant com un baladrer,
al petar las xurriacas,
que fan *clech, recataclech*:
¡arre, niño, corónela,
oixque allá! y de dret á dret,
fiblant sempre y tirant pródich
tres mil grossas de renechs.

—

Caballers: ¡qué blaus se posan
aquestos malehits temps!
Densá que 'ls carrils arruxan
ruchs, carros y carreters
que al hostal no hi posa una ánima

Digitized by Google

y si passa un foraster,
s' ha tornat d' una manera
aquest dimoni d' gent,
que rebutja l' escudella
y vol sopa ab *julivern*,
diu que carn d' olla la embafa
y que está sols per *mistechs*.
¿Ous ferrats? Cal ni pensarhi;
sols vol truitas de francés,
y vi negre no 'n xarrica,
pus vol d' aquell que fa *clech*,
quan se destapa la empolla;
peró 'l que fa cremar mes,
es que aquets senyors del dia
voldrian que 'ls hostalers
los servissin bona taula
ab molt luxo y pochs cuartets;
com si á la plassa venguessin
un llus que, siguent ben fresch
y ben gros, no peses gayre
y 's des á mitat de preu.
Per xo, 'l amo, plogui, nevi,
troni y caiguin llamps del cel,
ja 'l teniu, xiulant ab rabia
y cridant com baladrer,
al petar las xurriacas
que fan *clech, recataclech*:
¡arre, niño, coronela
oixque, allá! y de dret á dret,

Digitized by Google

fipblant sempre y tirant pródích
tres mil grosas de renechs.

—

Senyors: ¡una gran noticia!
Va cridá ahi 'l pregoner
que, desde avuy, muda d' amo
l' hostal y 'l cotxe de Reus.
Donchs hi ara, que fa aquest home?
qué va á menos? qué va á més?
qué ha tret una loteria?
ja sè jo que alguns direu,
mentres que altres, sent, com valtres,
misserots y tafaners,
pensarán que si s' ho deixa
es tan sols perque 's fa vell;
mes tots plegats l' heu herrada,
pus que hi ha lo que os dire:
dels pochs passatjers del dia,
n' escaigué á passá un d' aquells
que no volen escudella,
ni carn d' olla ni vi en fresch,
sino *purés* y *croquetas*,
rosbif, xampagne y *biftechs*,
y al veurer la hermosa noya,
que saben tè l' hostaler,
va demanarla á sos pares,
li van dá 'l *si* ahir mateix,
anant avuy per las joyas
en lo cotxe cap á Reus;
y per aixó plogui, nevi,

Digitized by Google

troni y caiguin llamps del cel,
xiulant, per última volta,
cridará avuy l' hostaler,
al petar las xurlacas
que fan *clech, recataclech:*
¡arre, niño, coronela,
oixque, allá! y de dret á dret,
fipblara 'ls tres esqueletos,
mes sens tirar ni un renech.

Digitized by Google

XXXII.

CONSOLS DE TRIPAS

I.

DESGRACIAS PERSONALS

CONEXIA á una doncella
de vuitanta abrils cabals,
que, segons confessió d' ella,
va ser lo rigor dels mals.
Y en efecte, al mon va vindrer,
com solen vindre 'ls perduts;
pus si bè pares va tindrer.
no eran pares coneguts.
Volgueren arroplegarla
uns saltimbanquis tronats,
ab lo sant fi d' esplotarla
fentli fer habilitats.
Sentne tendre, pogué torsas;
li ensenyaren mil primors
y, als set anys, feya las forsas,
com los volatins millors.

Digitized by Google

Mes, ballant la corda fluxa,
va caurer' al dá' un mal pas,
y 's va malmetre' una cuixa
y 's va xafar tot lo nas.
Allavors la rebutjaren
y tingué d' aná' á servir;
mes tals gracias li trobaren
que cent casas va seguir.
Fins que al ser á la centiuna,
se 'n va enamorá' un senyor.
que la va plantá á la lluna,
per probarli son amor.
D' allavors que s' aconorta
d' aná' ab aygua, vent y neu,
demanant de porta en porta:
¡caritat per mor de Dèu!
Mes al dírme aixó, afagia:
"lo fret, la gana y la son
"satisfaix ab l' alegria
"que dona 'l sé sola al mon;
"Pus no hi ha mes gran fortuna
"que aná' aixis per tot arreu,
"com soleta va la lluna,
"sol lo sol y també Dèu.
"Y per xo, no 'm fa congoixa
"l' haber d' aná' pas á pas,
"arrastrant la cama coixa,
"y ab la cara sense nas.
"Pus en mitj de ma desgracia,
"vaig escapam de la mort,

Digitized by Google

"concedintme Dèu la gracia
"de fem coixa per ma sort.
"Que, á no serho no 'm tindrian
"compassió de mos fatichs,
"y per aixó ¡ay! ¡quants voldrian
"ser coixos per ferse richs!„

. . . . . .

Mes dich jo: si aquella nena
va arribar á consolás,
me direu: ¿de quína pena
hem de fer mica de cas?
Ah! no, no; rodi la bola,
que ja puch dí á qualsevol,
que *aqui 'l que no s' aconsola*
es ben bè per que no vol.

II.

REVESSOS DE FORTUNA

Coneixia á un perdulari
que, ab tot y se un tros de pá,
arriba á se un propietari
d' aquells que poden aná'.
De las llistas lo van treurer,
tenint dret electoral,
y exclamá, quan ho va veurer:
"sent aixis, votar no 'm cal.„
Li van dá una bofetada,
y va dir: "me crech ditxos,
"perque aquell que me l' ha dada
"me 'n podia haber dat dos.„

Digitized by Google

Va jugá á la toleria
ab uns que eran molt pillets:
ell l' apuntació tenia,
y 'ls seus companys, los billets.
Varen treurer; mes la bossa
no li va calguer parar,
pus li van dir que una gossa
lo billet se 'ls va menjar.
Y per no causar molestias
als estafas, resolut
va di: "'l que 's menjan las bestias
«no 's pot donar per perdut.»
Va comprar una masia,
y en la guerra dels set anys,
los carlins, de nit y dia,
li feyan mals aberanys.
Mes ell deya: «fan la seva
"fins que 's cansarán de mí;
"peró la terra, que es meva,
«no la tocarán d' aquí.»
Al poch temps d' aquella guerra
hi va avé' una inundació,
que de tota aquella terra
no ni va quedá un recó,
Pus las plantas li va pendrer,
li va arrencar tot l' arbriu
y, si no ho vaix mal entendrer,
fins la terra va aná' al riu.
Y al contemplar la planura
de sorra, roca y tapas,

Digitized by Google

va exclamar: «Òh! l' escriptura
"no se me l' ha enduda pas!„
Com que era un home tan bleda,
un dia certs *enginyers*,
no trobantlhi cap moneda,
li varen robá' 'ls papers;
Y digué: "que no intervinga
"lo jutje per fe 'ls patí;
"y que prengan tot quan tinga,
"mentres no 'm prengan á mi.»

. . . . . .

Mes si aixi 's tira á l' esquena
tot quant un puga passar,
no 'm fa frenta ja cap pena,
mentres la puga contar.
Y aixís, que rodi la bola
que ja puch dí' á quansevol,
que *aquí 'l que no s' aconsola*
es ben bè perque no vol.

III

DESGRACIAS DE FAMILIA

Allá, á l' isla de Cicilia,
una senyora hi hagué,
que tan sols ab la familia
deya que 's trobava bè.
Sa mare, que era velleta,
de ple en ple se li ferí,
y, com que era sa ma dreta,
ab ella 's cregué morí;

Digitized by Google

Peró arribá á consolarse,
pus li deyan los estranys:
"lo que ha de fe es conservarse,
"que ella ja ha viscut prou anys."
Son espos, que era una espasa
de primera ab son talent,
un dia, al eixir de casa,
se li morí de repent.
Anársen ab ell se creya,
peró en mitj de sa aflixió,
tot pensant, entre sí, deya:
"val molt més ell que no jó;
"Perque, al cap devall, so mare,
"y, dats del mon los perills,
"val més la mare que 'l pare
"per cuidarse bè dels fills."
De dos fills, que li quedaban,
un se li morí pel mar,
y en va de Dèu li perlavan
per poguerla aconsolar;
Pero cuan l' altre li deya
encara conteu ab hu,
se calmava, perque 'n veya
que vivian sens ningú.
Mes la pobra no sabia
que, al poch temps de pensá' aixi,
l' unich fill que encar tenia
també s' hagués de morí.
Y llavors si que fou cosa
d' acabarla 'l sentiment,

Digitized by Google

pus sa situació horrosa
era cosa poch corrent;
Si bè que va arribá un dia,
que, tota sola en son pis,
consol dava á sa agonia
tot refleccionant aixis:
"He vist morí pare y mare,
"l' espos y 'ls fills, mons rebrots,
"peró 'm quedan ulls encara
"pera plorarlos á tots.
"Y 'l poguer plorá 'm convida
"á dolcificam la fel
"de las penas de ma vida,
"com ab un bálsam del cel."

. . . . . .

Mes dich jo: si de tal mena
de tot hem d' aconsolans,
no crech que hi haigi cap pena
que puga arribá á matans;
Y aixis, que rodi la bola,
que ja puch dí á quansevol,
que, *aquí 'l que no s' aconsola*
es ben bè per que no vol.

Digitized by Google

XXXIII.

LO SAGRISTÁ DE RIUCORP

Com l' apagallums es magre,
com la cera está tot groch,
com l' incens fa olor d' isglesia
y com un sant viu tot sol.
Va vestit de las despullas
que reb del senyor rector
y per xo gasta merino
brut de tabaco de pols.
Per calsá porta silencis
anant sempre ab lo coll tort,
somrís als llabis y ulls baixos
per fingí resignació.
Sagristá es de Vallfogona,
y nit y dia en Riucorp
fa *nench, nench*, quan toca á gloria,
fa *nonch*, *nonch*, quan toca á morts
y fa *nench*, *nonch*, quan repica
cada any per festa major.

Digitized by Google

¡Qué 'm pesa ja aquest ofici!
excláma quan está sol:
á las quatre toca á l' *Angelus*,
per despertar al que dorm,
toca á missa al cap d' una hora
posa ví al canadalló,
muda ciris, moca llántias,
espolsa, escombra racons,
s' hi ha enterro, ab la sotana
canta 'l *gori gori* al mort;
bateja al un, casa al altre;
porta á *Nostramo* pél mon,
y quan pensas podé' jáurer,
corre ab l' Extremaunció,
fent *nench*, *nench*,... per tocá á gloria,
y fent *nonch*, *nonch*, per tocá á morts,
fent *nench*, *nonch*, quan repicas
cada any per festa major.

¡Ara veyeu que li passa
al sagristá de Riucorp:
fa l' aleta á una minyona
majordona del rector,
y l' rector no vol que 's casi,
pus la vol per son nebot.
Lo sagristá li diu: "home,
si 'ns tenim robats los cors....„
mes ell li respón: "ha !plaga,
¿sabs quín ha de se 'l teu cor?
lo cor de dalt de l' isglesia,
que á fe está ben plé de pols.„

Digitized by Google

Al sentí aixó, gira cua,
y sens contestarli un mot,
diu: *nench*, *nench*, es toch de gloria,
y *nonch*, *nonch* es toch de morts
mes *nench*, *nonch*, es repicarne
tan sols per festa major.

¿Qué no ho sabeu? Aquell plaga
crech que ja ha donat lo cop,
fugint ab la majordona
y deixant sol al rector.
Mes, ¿qué fará pera viurer?
Jo 'ls diré: com que es manyós,
fará las cartas als tontos.
curará ab creus y oracions,
d'armat fará á la Quaresma
per aná á la professó,
y despres pot fumá vidres
quan hi hagi eclipses de sol;
perque, vaja, 'l tení dona
independent del rector,
es millor que tocá á gloria
y que fer *nonch nonch* pels morts
perque sempre aixi 's repica,
fent tots junts festa major.

Digitized by Google

XXXIV.

LAS MISSERAS Y 'L CASORI

BAXILLERAS de la vila
y misseras del vehinat,
esmoleu las estisoras
y amanihuse á fer ratalls,
que l' hereu de 'n *Conta Llunas*
y la noya de can *Taps*,
com que ya van fer capituls
y 'ls van tirar trona avall,
avuy devant del vicari
per la *casaca* anirán,
y será cosa de riurer
lo poguer misserejar
¡quina cara posa 'l nuvi,
y la nuvia quins ulls fa!

—

¡Valguem Dèu! ¡Quina gentada!
los xicotets van á aixams
per plegá' 'ls confits que tiran
als nuvis los convidats.

Digitized by Google

¡Cóm se coneix que 'l casori
se fa á so de groch metall!
Erts ja 'n venen los compares
ab catracólica y guants;
y las comaras segueixen
ab vestits de cruixent fay;
pero á mi 'l que 'n fará gracia
será veure' al capdevall
¡quina cara posa 'l nuvi
y la nuvia quins ulls fá!

—

Ja han pujat al presbiteri,
y al *xiu xiu* del sagristá,
los padrins y 'ls testimonis
s' arrengleran de costat.
Al veurer plorar als pares,
diu un tranquil de pochs anys:
¡tanocas! ¡ves per qué ploran!
¿qué 's pensen que pendrán mal?
Per fi, ab l' estola 'l vicari
se prepara per fe' 'l llas,
y ara si que tots voldrian
de fit á fit contemplar
¡quina cara posa 'l nuvi
y la nuvia quins ulls fá!

—

Mentres se treuhen los nuvis
de sa ma dreta los guants,
per catxarla y fer promesa
d' aixís quedar ben lligats,
lo sagristá ab los esperges

Digitized by Google

se posa á punt d' arroxals;
lo vicari 'ls fá lectura
de la carta de san Pau,
que bè á ser los ordenansas
del banderi dels casats,
y al sentirla molts observan,
tot rihent per sota 'l nás,
¡quina cara posa 'l nuvi
y la novia quins ulls fá!

—

Ara sí que 'l sacrifici
está á punt de consumás,
pus som ja á lo que ses garrifa,
aixó es, á darse las mans,
y á respondrer al vicari
si es que 's volen per companys.
Si pare, diu ell; mes ella,
torsent, com anyell, lo cap,
ab prou feines diu: *sí*, *pare!*
com un grill encadernat.
Ara es la hora, baxilleras,
mireu bè en aquest instant
¡quina cara posa 'l nuvi
y la nuvia quins ulls fá!

—

Ja de l' isglesia tots surten.....
Dèu los fassi ben casats!
Ja 'ls compares ho celebran
encenent puros de ral,
y las comares, portantne
ricas toyas en las mans.

Digitized by Google

Los desposats van rumbosos
tot donantse 'l cor y 'l cap,
y 'ls uns, engollint saliva,
y 'ls altres, ab dents de pam,
lo cas es que 'l coll allarga
tothom per misserejar
¡quina cara posa 'l nuvi
y la nuvia quins ulls fá!

—

Ja 'l final som de la boda,
ja ab l' estripitos xampany
cadascú ha dit lo seu brindis,
ja 'ls vells mitjs endormiscats
volen dar á la parella
los concells propis del cas;
mes tots quedan á las foscas
y 'l meu cuento 's va acabant,
perque en son cuarto los nuvis
s' han ben tancat y barrat,
y si be algú vol pensarsho,
ningú ho pot asegurar
¡quina cara posa 'l nuvi
y la nuvia quins ulls fa!

Digitized by Google

XXXV.

LA TROMPETA DEL JUDICI

Hi ha una estatua molt ben feta
del fossá en lo trist portal:
es l' ángel, que, en sa ma dreta
sosté una llarga trompeta,
com del judici final.
Las dos alas te plegadas
y alsant al ayre lo front,
al cel fixa sas miradas
¡per quan sigan arribadas
las senyals del fí del mon!
Per aixó estan quiets los cossos
fins á despertals lo só
de la trompeta, que als ossos
animará dints dels fossos,
tocant á resurrecció.
Mes lo fosser me contava
que una nit va succehir,
que la trompeta tocava
quan á tots los morts mirava
ramblejant pel cementir.

Digitized by Google

Dit está que va ser forta
l' impresió que li va dar
la gent, que ell creya ben morta,
quan li van dí': *¡obriu la porta,*
que avuy surtim del fossar!
Mes, fidel en son ofici,
al dirloshí: *¿ahont aneu?*
tots los difunts ab desfici,
respongueren ¡que á judici
tal dia 'ls cridava Deu!
Y al so de las trompetadas,
que feyan por de sentir,
las ombras enmortalladas,
¡á munts,... á aixams,... á bandadas
sortian del cementir.
En aixó, 'l fosser s' inquieta;
mes li aumentá son esglay
al sentir que la trompeta
que l' ángel tè en sa ma dreta
refilava mes que may.
Fins que, á forsa de miradas,
va exclamar: *¡ja se lo que es!*
pus lo buf de mestraladas
ficansa al canó á ratxadas,
feyan que 'l metall sonès.
Y lliure ja de quimeras,
en la porta 's va posar
per cridá á las calaveras
que formadas en fileras
s' allunyavan del fossar.

Digitized by Google

¡Torneu, torneu! ell cridava,
¡que no es l' ángel del portal
si no 'l vent que fort bufava
qui la trompeta tocava,
com del judici final!
Mes en va cridá á veu plena;
pus, com si tractés ab sorts,
casi tots al mon, sens pena,
se 'n anavan dant l' esquena
á la gran ciutat dels morts.
Y tan pochs se 'n en tornaren
vers á son etern descans,
que 'ls sepulcres vuits quedaren
y 'l cementir trasformaren
en ciutat sense habitants.
Y es que sols qui te experiencia
aprecia 'l descans etern;
perque sab per propia ciencia
¡que per l' home de conciencia
lo mon no es mes que un infern!
. . . . . .
Aixó 'm va contar un dia,
com ja os he dit, lo fosser;
no sé si m' enganyaria,
mes no falta qui diria:
¡Tot es cosa que pot ser!
Y fins hi ha molta genteta
que, de trovarse en tal cas,
al primer cop de trompeta,
en aquella estancia estreta
no s' hi quedarian pas.

Digitized by Google

Mes jo dich, sens cap recel,
que, ja un cop ficat allí,
de no poguer aná al cel,
crech que 'm vindria á repel
lo tornarmen cap aqui.
Pus, com á sér racional,
en lo poch que he conegut,
tinch de dirvos, per final,
¡que, si be 'l mori es un mal,
es pitjor l' haber nascut!

Digitized by Google

XXXVI.

MASSA CURT Y MASSA LLARCH

HISTORIA VULGAR

I.

¡QUINA PARELLA!

GERA una dona carlista
casada ab un federal:
era ella una gran beata,
rata de mostaxo blanch,
d' aquellas que á las isglesias
hi passan mes temps que 'ls sants,
descuidant á la familia,
res cusint ni apadassant,
y arreglant sempre als de fora,
pero al home y als fills, may.
Era ell un d' aquells bons homes,
que 's creuhen ser lliberals,
xarrotejant de política,
fumant puros de mitj ral,
prenent café tarde y vespre,
perdent nits, llevantse tart,

Digitized by Google

y 'l dillums per ser dillums,
y 'l dimars per ser dimars,
pasant tota la setmana
fent lo gos d' assi d' allá.
De l' arcova que dormian,
adornavan los dos panys,
un Garibaldi á la dreta
y á l' esquerra un Pare Sant.
Damunt d' una taula vella,
hi havia, á no equivocam,
una *Campana de Gracia*
y las butllas d' ous y carn,
y en las parets de la sala
penjavant de varios claus:
un Sant-Christo, dos pistolas
y un kepis de nacional.
Veus aqui la digne estancia
d' aquell matrimoni estrany,
d' aquells dos genis contraris,
que, segons veus del vehinat,
¡l' un era un xich massa curt
y l' altre un xich massa llarch!

II.

¿QUE 'N VA SORTIR?

Naixqué d' aquest matrimoni
un xicot molt ben sepat:
sense front, poblat de cellas,
orellut, d' ulls apagats,
llarch de cos y curt de camas;

Digitized by Google

circunstancias per las quals,
sa mare ja presumia
que 'l minyó seria sant;
mentres que sempre 'l seu pare,
mirant de son fill l' esguart,
¡quin puntal per la república!
exclamava: ¡te bon cap!
Ella, á las nits, li ensenyava
exercicis castellans,
la *Salve* en llati de monja,
pero res en catalá,
pus se creya que, en lo cel,
no 's parla com aqui baix;
y l' home per no ser menos
que la dona, á son brivall
pujava damunt la falda,
y acompanyantlo xiulant,
la *Marsellesa* en francés
li feya sempre cantar.
Grandet ja, al matí las misas
ajudava als capellans,
y á la nit son pare 'l duya
á veurer ballá 'l Can-can.
Com compendreu, per lo dit,
l' educació del manyach
era de cera d' isglesia
amanida ab pebre y sal,
d' aquella que fa que 'ls homes
sigan de colors pujats;
mes ab tot, se criticava,

Digitized by Google

pus, segons veus del vehinat:
¡era curta per fe un sabi
y llarga per fer un sant!

III.

L' APARICIÓ

Arribá 'l dia, en que 'l jove
contava més de dotse anys:
sa mare, primé 's confessa,
després crida al bordegás,
mel tanca dintre l' arcova
com si hagués de darli un bany,
lo fa seurer devant d' ella
y aixis li parla ab lo nas:
mira, noy, que 'ls anys te passan
y 'l Papa 's fa vell, com sabs.
Diumenje, ants d' apuntá 'l dia
y al bell punt de cantá 'ls galls,
vaig senti una remor fosca,
després un terrabastall,
y un olor de sagristia
aixis... com de suor de sants,
quan de sopte la finestra
se 'm obra de bat á bat,
y m' aparegué un imatge
tot de llum de cel voltat,
en aixó, una veu diu: *Pepa,*
á ton fill fes capellá.
La fosca torna, tot calla,
s' esbrava l' olor de sant,

Digitized by Google

y la imatge apareguda,
com va venir, s' entorná.
Com tu veus, aqueix avis
de la gloria celestial
es un miracle, un favor
que no podem despreciar.
Jo no tinch hont cáurem morta,
ton pare... ja avisarán,
y 'ls estudis que hem de darte
no costan poch y son llacrhs;
mes avuy lo Pare Pere,
ab qui he anat á confessám,
com que li faig mitjas negras
y l' apadasso tot l' any,
m' ha dit: "Pepa, no t' espantis,
que si 'l vols fer capallá,
jo 'l portaré al Seminari
y alli vos lo mantindrán.
De cap assi á cap allá,
de cap allá á rectoria,
de rectoria á bisbat,
aquesta escala han seguit
Arquebisbes, Cardenals
y 'ls que, ab palla y temps, ne foren,
com San Pere, Pares-Sants."
Aixó sols volia dirte,
mes al tirar los teus plans,
desitjo que de ton pare
no 'n fassis mica de cas,
pus sent palat com las ratas,

Digitized by Google

com son tots los exaltats,
¡si per ferte home es molt curt,
per fet com ell, fora llarch!»

IV.

LO CONSELL DEL PARE

Lo noy ja es al Seminari,
y si be ha pasat vuit anys
rebent ordres cada dia,
de sagradas no 'n te cap.
La mare que ab fe confia
ab l' avis rebut de dalt,
ja li fa brodar un' alba
y li compra un cullet blanch
pe 'l dia que 'n canti misa
y 'ls noys li besin la má;
mes son espós, que 's recorda
que 'l noy entra en quinta enguany,
pren la ploma, papé y tinta,
y li escriu ab mots ben clars:
"Mon conciutadá y fill únich:
salut y fraternitat:
jo estich tan bo com ta mare
y ab tu vull parlar á pams.
Com que 't conech, fill de pare,
sé que tens roja la sanch,
y que 't rihuen las orellas,
y que tens pardals al cap.
No 'm fan por los teus dijunis,
més por me fan los empaigs.

Digitized by Google

Per altra cantó, avuy dia
los temps veig que 's posan blaus,
pus en la cinia del mon,
es assumto net y clar
que 'ls capellans van de baixa
y de puja 'ls generals.
En aixó, fill, espavilat,
com que en quinta entras enguany,
si 'm vols creurer, feste sorja,
que, ab palla y temps, pujarás
de cabo y sargento á *alférez*,
de Tinent á Capitá,
y pot ser d' un bot, com altres,
te trobis ab entorxats;
¡pus de Papa sols n' hi ha un
y 'ls Brigadiers van á aixams!
Creume á mí: deix la sotana,
no 't vulguis vestí' pe 'l cap,
feste sorja, que si 't topa
com á molts veig que ha topat,
després d' estrellat la mánega,
pots lo pit de creus sembrar,
y arribá á sé un Espartero,
que 's va veurer Rey pintat.
Creume á mi, mes que á ta mare,
mon consell no oblidis may,
¡que 'l cami del sabre es curt
y 'l camí dels Sants es llarch!

Digitized by Google

V.

EPILECH

Quan cert dia 'l matrimoni
estava per rompre 'l llas,
al final d' unas disputas
que 's van resoldre ab las mans,
y ab motiu de si 'l fill fora
general ó Pare-Sant,
una carta varen rébrer
que á tots dos, deixá parats.
"Estimats pares: es l' hora
de dirvos lo que fa 'l cas.
Tinch vuyt anys de Seminari,
si bè d' estodis no cap;
pus aixó del llatinorum
may l' he pogut mastegar.
Per altre part, la carrera
no 'm fa felís, no m' escau,
perque veig que aquets bons homes
al revés las cosas fan:
al dematí resan vespres,
matinas al cap al tart;
sent homes portan fandillas;
en lo temps mes fort del any
portan capa y no gens curta,
gastan, sens tindrer dos caps,
gorra y barret tot á l' hora,
y 'l que trobo mes estrany
es que, poguent casá als altres,
ells no 's puguin casar may.

Digitized by Google

No agradantme, donchs, tals cosas,
aixi 'm vaig posá á pensar:
noy, tu no has nascut per bisbe,
no es per tú aixó d' esser Sant.
¡Ara si que veig que 'l dia
que 'l molt gloriós San Bernat
va dir á la meva mare
que jo 'n fora capellá,
estarian ben de broma
en la gloria celestial.
En aixó ha vingut la quinta,
y al parlarme 'l pare á pams,
vaig dir, entre mi: espavilat,
tirém, donchs, per General;
si be que jo no contava
que 'm succehís un fracás.
Y en efecte: quant ja 'm veya
ab un sabre traspassat,
ab lo pit com un Calvari
y ab lo bras plé d' entorxats,
me cridan los de Justicia;
pujo sobre un catafalch,
y al colocarme á la talla,
lo sargento que 'm midá,
veus aquí que 'n crida: "¡es curt:
no té talla de soldat!„
¡Bona l' hem feta, Geroni!
donchs y ara, noy, ¿que farás?
¿De que fas mánegas ara?
¿Per hont tiras? ¿Ahont caus?

Digitized by Google

La mare dirá: ¿Un sant menos!
y 'l pare: ¡Adeu, General!
Pero va dirme un bon home:
res se n' ha escrit de cobarts,
y en aixó he passat un dia
reflexionant capficat,
y al fí he resolt pendre ófici
y tindre amor al traball;
que si al cel no puch anarhi
pe 'l camí dels capellans,
y si á la gloria dels héroes
no hi puch entrá sabre en má,
ab las einas sota 'ls brassos
y ab lo front de suor xorrant,
molt ha de ser que San Pere
en lo cel no 'm deixi entrar.
Traballém, donchs, nit y dia
traballém sense parar,
que, si per héroe soch curt,
y per sant soch massa llarch,
lo milló es buscá la Gloria,
lo Cel y la Santitat,
fent bonas obras aqui,
¡que Dèu ja ho dirá 'n sè allá!

Digitized by Google

XXXVII.

L' ENVEJA

SOBRE d' un munt de víctimas, sentada
resta la flaca Enveja, y preguntada
per Dèu, ¿qué es lo que ansia tan inquieta?
contéstali, que vol un nou planeta;
perque en la Terra, ja no hi queda res,
que no 's veiji xafat devall son pes.
Pera probarla, Dèu fá, que, d' un cop,
passi á Venus, planeta, que está prop.

—

Sobre d' un munt de víctimas, sentada
resta la flaca Enveja, y preguntada
per Dèu, ¿qué es lo que ansia tan inquieta?
contéstali; que vol un nou planeta;
perque, en Venus ja veu que no hi ha rés,
que no siga xafat devall son pes.
Pera probarla, Dèu fa, que, d' un cop,
passi á Mercuri, estant del Sol més prop.

—

Sobre d' un munt de víctimas sentada
resta la flaca Enveja, y preguntada

Digitized by Google

per Dèu, ¿qué es lo que ansia? ¿qué més vol?
contéstali: volar al mateix Sol;
perque en Mercuri ja no hi queda res
que no 's veiji xafat devall mon pes.
Y no volent negarli aixó tampoch,
permet que arribi á la regió del foch;
mes com, que, desde aquella horrible altura,
no ovira cap mes víctima futura,
cargolada en lo foch, de res se queixa,
perque 's consum, mentjanse á sí mateixa;
¡y es que pensa l' Enveja, tal com obra,
que 'l mon está de mès, ó que ella sobra!

Digitized by Google

XXXVIII.

CANSÓ DEL ESPARVER

Esparvers hi ha dins dels boscos,
esparvers hi ha en las ciutats,
esparvers dintre las casas
y esparvers per totas parts.

—

L' esparver es au raptora
com d' un pam y mitj de llarch;
sa familia li fa rotllo
per sa gran agilitat.
Té 'l cos prim y 'l cap raquítich,
bech ab ganxo y ulls daurats,
llom cendrós, tirant á negre,
ventre com de rovell clar,
potas flacas, dits com ganxos,
y per urpas cuatre claus.
Diu un sabi de la Grecia,
que l' esparver es un au
que sols viu de la cassera,
que sols habita en lo camp
y que may se mou dels boscos

Digitized by Google

per está' sempre al aguayt
y aixarpar devall sas urpas
als aucells que distrets van;
mes jo, sense ser un mestre
en historia natural,
en punt á esparvers, als sabis
la plana dech esmenar,
cantant lo que sempre canto,
perque tinch ben observat:
que esparvers hi ha dins los boscos
esparvers hi ha en las ciutats,
esparvers dintre las casas
y esparvers per totas parts.

—

Quan vegis que 'l Tresor públich
sufreix mol sovint desfalchs,
ó que 'ls guardadors de fondos
fan irregularitats
(que per ser tan repetidas
ja 'n son cosas regulars;)
quan vegis caixas d' estalbis,
ó bè empresas, ó bè Banchs,
que despres de fer bons cuartos,
deixan als interessats
ab papers casi d' estrassa,
sense mota y sense guanys;
quan vegis quí sense feyna
ni ganas de traballar
va de festa cada dia
y tomba com los gegants;

Digitized by Google

creume á mí, t' has de fer cárrech
que l' esparver va voltant
ab sa vista de bassetja
lluertejant d' assí d' allá,
per poguer, quan menys se pensa,
la falconada clavar,
á fí de probá 'l que canto;
perque tinch bèn observat,
que esparvers hi ha dins dels boscos,
esparvers hi ha en las ciutats,
esparvers dintre las casas
y esparvers per totas parts.

—

Colomistas que 'l sant dia
passéu dalt del colomá,
untant los niarons de morcas,
escampantne brins d' espart,
observant quíns coloms roncan
quíns ous son frets y quíns clars;
recordeus que moltas voltas,
quan ab un tarot lligat
á la punta d' una cayna
los coloms feu espantar,
l' esparver á dins dels pisos
entra fent mals aberanys;
pus hi ha esparvers de mil menas
joves, vells, de cent edats.....
n' hi ha de mascles y famellas,
de paysans y militars,
uns que 's fican pe 'ls negocis

Digitized by Google

altres que l' aleta fan
á las pobres doncelletas
que tenen tendre la carn;
mes tots junts te dirán sempre
que 't canto la veritat,
quan canto que, á mes dels boscos,
hi ha esparvers en las ciutats,
esparvers dintre las casas
y esparvers per totas parts.

Digitized by Google

XXXIX.

ESTADÍSTICA TABERNARIA

Mes de Dèu, es un gros,
que, segons diu qui 'ns goberna,
sostingan tanta taberna,
los de la *Vila del Os* (1).
Mil cínch centas van pagar
la contribució, com dehuen;
mes jo dich, que, si tan behuen,
mol més haurán de menjar.
Y per xó, ni ment ni enganya
qui fassa córrer la veu
de que, si Madrit tan beu,
s' ha de menjar tota Espanya

Segons la estadística oficial, publicada l' any passat per molts periodichs de la Cort y de provincias; Madrit, sens contar las societats de recreo, que son numerosas, té 1513 tabernas; 100 establiments de vins y licors; 158 entre cafes y restaurants; 32 llochs, en que 's venen begudas alcohólicas, al ras; 29 fábricas de vi; 102 venedors ambulants de begudas espirituosas, y 65 venedors del mateix, en gros. ¿Si aixó se sab, perque paga, quants establiments hi haurá dels que no pagan?

Digitized by Google

XL.

RONDALLA

I.

La Desditxa desdentada
y la Ditxa per dentar,
un dia (y la fetxa 'm callo)
se disputaren los anys;
fins que, no poguentse entendrer,
varen dir als circunstants,
si es que disposats estavan
per sortir á declarar.
"En lo que sabem, digueren,
no 'ns podem negar jamay
á servir de testimonis
per honrar la veritat.„

II.

Quan la Desdixa 'ls hi deya:
"¿me coneixeu?„ Al instant,
tothom responia: "¡Massa!;„
¡més que si fossim germáns
pero al preguntals la Ditxa,

Digitized by Google

responian tots parats;
que ¡en lo mon sols la coneixen
per sentirla ennomenar!

III.

En aixó, hi va pendrer cartas
lo Temps, que es un vell com cal,
y així acaba las disputas,
dantse fums d' autoritat:
«Resultant que la Desdítxa
en tot temps y en totas parts
es coneguda, y ni un ánima
á la Ditxa ha tractat may,
dech y vull fallar y fallo
que la Desditxa ha guanyat,
pus l' altra, si te un sol dia,
ni aixó 'ns ha pogut probar.»

IV.

D' allavors que las arts plásticas
pintan, distingint los anys:
¡á la Desditxa ab perruca
y la Ditxa.... ab saborcalls!

Digitized by Google

XLI.

MONEDA FALSA

QUAN un tonto va á la Habana
y torna rich als dos anys,
y conta cassos extranys,
per fernos creure', 'l pavana,
que allí 's va dos cops á missa,
y que 'ls arbres fan diners,
y que 's fermen pels carres
los gossos ab llangonissa,
quan es tan sols veritat
que, per arribá' á tal punt,
s' ha de fer algun difunt
que allí 's deix estinellat;
com que veix que això está en boga,
al saberho, dich: ¡alsa! ¡alsa!
pero això es moneda falsa,
que, freganla, 's torna groga.

—

Quan veix á algú, que no creu
ni en Dèu ni en Santa Maria,
y á l' isglesia cada dia

Digitized by Google

va, fingint temor de Dèu,
y de genolls, ab retruny,
del més gran al més petit
crida l' atenció, en lo pit
dantse cuatre cops de puny,
y envesteix ab lo bastó
á un noy que cera prenia,
quan, per pendrer, ell pendría
fins la santa extremaunció;
com que veix que això está en boga,
observantho, dich: ¡alsa! ¡alsa!
pero això es moneda falsa,
que, fregantla, 's torna groga.

—

Quan veix á una noya que es
tan rica com malcarada,
anant sempre festejada
al menos per dos ó tres,
y l' un l' hi diu que rendit
se sent, de batrer, lo cor;
l' altre, que per ella 's mort,
y l' altre, que está ferit,
y ab tals mónitas y tretas
li fan veurer que l' estiman,
quan los tres tan sols s' hi arriman
perque fa olor de pesetas;
com que veix que això está en boga,
al preveurho, dich: ¡alsa! ¡alsa!
pero això es moneda falsa
que, fregantla, 's torna groga.

—

Digitized by Google

Quan sento á una llengua bruta
que, sens consideració,
vol que, ab la murmuració,
lo mal vaigi fent sa ruta
y despres que ha deshonrat
á tothom, tan morts com vius,
clar, ó be ab punts suspensius,
ó ab llenguatje figurat,
se vol fer lo desentés,
y diu que ell en res se fica,
y que á ningú mortifica,
perque de ningú diu res;
com que vexi que això está en boga,
ple de rabia, dich: ¡alsa! ¡alsa!
però això es moneda falsa,
que, fragantla, 's torna groga.

Digitized by Google

XLII.

DEL BURDELL

De certa casa *non santa*
s' en surt un jove distret,
que, al anarse 'n dret á dret,
veu á un home que l' espanta.
Y, reculant plé de po',
no es en amagás tan destre,
que, Socrates, lo seu mestre,
no li poga dir aixó:
En los burdells, está clar,
que, 'l únich que has de sentir,
no s' por, quan vulgas sortir,
¡sino vergonya al entrar!

Digitized by Google

XLIII.

LA MES GROSH TARA

Jo tinch un ruch manso
que es molt aixerit;
va neixer en Africa
y 'l vaix comprá aquí.
Sos ulls son espurnas,
sas dents son marfils,
y tè las orellas
á trench de cunill.
Son coll es bissarro,
son pit ben sortit,
sas potas ni 's vehuen
de tans bellugins,
y es s' anca una poma
del sant paradís,
que hi penja una cua,
semblanta á argentviu.
Mireu si es de prendas,
mireu si es petit,
mireu si poch pesa,
mireu si es joliu

Digitized by Google

que per tot hont passa
li donan confits.
Te marxa per sella,
te pas per quitrinch,
te forsa per sarria,
te aguant per fatich,
y es llam quan s' escapa
bramant y dant guits.
Tothom li fa festas
mirant son etxis,
tothom li diu cosas,
tothom li somriu,
y fins hi hagué viudu,
que ab tot hi está trist,
despres de mirarsel
tot embadalit,
li va besá 'l morro
cumplint un desitj.
Vostes dirán ara:
¿si te un ruch aixís,
per vendrel voldria
topá ab un Roschil?
¡Volgué!... prou poch costa,
yo dich, entre mi;
l' estrany es que 'l burro
ab tot y se aixis,
que val, á res valdrer,
tot un Potosí,
ningù me 'n daria
ni un sol marvedís.

Digitized by Google

¿No es manso? Bè es manso.
¿No es jove? Y bonich;
mes..... te una gran tara;
pus cert agutsil
va vindre á embargarlo
per ferlo servir
per' na á matá un home
que fou assessí.
Y com que tals cosas
son cosas tan vils,
avuy ja se 'l mira
tothom de perfil,
y fins la quitxalla
pegantlhi li diu:
¡mateulo, va caurer,
es ruch de butxí.
Per xo vull desfermen;
perque, avent servit
per cosa tan baixa,
segur casi estich
de que á mi 'm vindria
un mal esperit,
deixant, per tal medi,
de ser mes felis.
. . . . . .
Ara 'ls parlo ab plata,
aixo que 'ls he dit,
desitjo de veras
que no ixi d' aquí;
perque si s' escampa,

Digitized by Google

m' ho veig ja venir,
per mes que 'l tragini
de casa á Madrit,
d' Espanya á Turquia
(ab tot y se aixis
tan jove, tan manso
tan fort y tan viu)
ja may podré treuren
ni un sol marvedís.
y ho dich, perque Laura
filla d' un amich
ab tot y sé hermosa
alsada de pit,
de bona estatura
de cos prou reprim
y geni simpatich,
en tindre un deslís,
que van esbombarlo
de aquí per allí,
ni dada pogueren
trobarli un partit.

Que en bestias y personas, es sensible,
per mes que algun tossut aixó no creu;
¡la tara de mes pes é inadmisible
es la tara sabuda y que no 's veu!

Digitized by Google

XLIV.

LO MONSTRUO

Quí será aqueix, quí será,
que, erissat, com porch espí,
remena un pot de verí
ab un punyal á la ma?
—Un home que humor no gasta.
—¿Es un dement?
—Poch á poch,
—¿Un fassinerós?
—Tampoch,
—Y donchs qué es?
—Un gelós,
—¡Basta!
Que aquest monstruo, fent camí,
arribará á tal estat,
que será boix rematat,
á mes de vil assesí;

Digitized by Google

Pus la pitjor malaltía,
per un home sens concell,
es deixás gira 'l cervell
per la fera gelosia.

Digitized by Google

XLIII.

LO CURANDERO

Jo so 'l curandero
que la gracia tè
de fer, de mal d' altres,
lo sèu propi bè;
y ¡oydá!
que Dèu me conservi
los ases que hi ha.

—

Jo curo l' esterich,
adresso 'ls llumats,
y passo pel rourer
als pobres trencats.
Tinch olis per rampas,
per tot porto ungüents
y fins dono polvos
pels mals pensaments.
Jo curo de gracia
als noys enneulits
y trech de las noyas
los mals esperits.
Nusellas caygudas

Digitized by Google

y pits espatllats
de donas fallonas
y vells esbarats,
per tot hont me cridan
ne curo á millons
ab tres alenadas
y cuatra oracions.
Si 'ls metjes me dihuen:
¡no sé com t' ho fas!
jo sempre 'ls hi canto:
y no ho sabreu pas;
pus so 'l curandero
que la gracia tè
de fer, del mal d' altres,
lo seu propi bè;
y ¡oydá!
que Dèu me conservi
los ases que hi ha.

—

Tinch espiritistas
comunicacions
que 'm fan parlá ab l' ánima
del animalons.
Als homes y dònas
que buscan secrets,
fentloshi las cartas,
deyxo satisfets.
Si 'm ve algun tanoca
que l' han malmirat,
li faig unas fregas

Digitized by Google

y 's creu ja curat;
si 'm diu una dona
que la fan patir,
quí 'n siga la causa
haig de descubrir,
y, en fi, jo las bruyxas
trech de tot arreu
sols fent ab saliva
dejuna una creu.
Si 'ls metjes me dihuen:
¡no sé com t' ho fas!
jo sempre 'ls hi canto
y no ho sabreu pas;
pus so 'l curandero
que la gracia tè
de fer del mal d' altres
lo sèu propi bè;
y ¡oyda!
que Dèu me conservi
los asas que hi ha.

—

Per tot tinch potingas
que fan gran servey
á aquells que la ciencia
no 'ls dona remey;
pus quan vaix á firas,
festas y mercats,
deixo als incurables
contents y enganyats.
Ja se que 'ls que 'm miran,

Digitized by Google

un xich de servèll
de riurer s' esqueixen
llevantme la pell.
Mes com que 'ls que saben
son sempre molt pochs,
y la majoria
sol ser de badochs;
quan vaix á las festas,
mercats y firals
y miro en rodona
á tants animals,
dich: ¡apa, espavilat,
que bè anirá aixó
mentres que al mon regni
la superstició;
pues si ella 'ls fa creurer
que tinch gran virtut,
en tant que ella visca
no 'm veuré perdut;
y ¡oyda!
¡que Deu me conservi
los asas que hi ha!

Digitized by Google

XLVI.

LA COMEDIA DE LA VIDA

I.

En aquets bussí de cosmos,
en aquest tros d' univers,
(que la terra s' enomena,
sens dirse 'n *terraire* 'l sér,
que en ella naix y s' acluca),
jo estich segur lectors meus,
que si be 's mira y repara
un teatre hi trobarem.
Per taulas té 'ls hemisferis,
per tambulinas te 'l cel,
y per bastidors d' efecte
la mar y la terra té
ab sa casa rica y pobre
que 's pot mudar facilment.
Hi ha mitj mon que fa de públich,
que al altre mitj escarneix,
sens contar que demá ó l' altre
qui avuy en palco veyem
ó se seu en sa butaca

Digitized by Google

ó n' es dalt del galliner,
també sortirá al prosceni,
esposantse á iguals xiulets;
pus naixer es contractarse
ab l' empresa, que es lo temps,
ser jove es fer de comparssa
y apendre á fer mil papers,
lo viurer es está en escena,
fer d' apuntadó es ser vell,
y morir es serne víctima
d' un empressari dolent
que quan l' actor es inútil
y pel cas no li serveix,
li diu tan fresch: plega velas,
y *andandu,* á la pau de Dèu;
mes d' aixó no se n' estranyin,
que aquest mon si 's mira bé,
¡tot es comedia, comedia,
comedia pura y *res més!*

II.

Desde la noya fadrina
que escolta epígramas verts,
y tot fent la mosca bauba
riu y diu que no 'ls entent,
fins á la rata d' isglesia,
que per vestir jesusets
abandona á la familia
y descuida 'ls seus quefers;
desde la dona casada
carregada de bailets,

Digitized by Google

que 'ls dematíns fa vísitas
y á las tardes ella 'n reb,
y á las nits se 'n va al teatre
y als balls y á sopá al cafés,
fins al vellot que verdeija
y fernos creurer pretent
qüe foch d' amor sent encara,
y es que ulls de polls te al cervell;
desde 'l casat que á l' esposa
per respecte diu vostè
y permet que porti luxo
sens preguntar d' hont lo treu,
fins al viudo de set donas,
que encar no 's planta, y diu crech
que repetí 'l matrimoni
es frequentá un sagrament;
y en fi, desde aquell imbécil
que 'ns diu que no creu en Dèu,
peró que tem á las buixas,
s' alsa si 's volca 'l saler
y fuig si son tretse á taula,
tot repetin no crech res,
fins á la dona xismosa
que de tot ne fá serrells,
y que als nuvis fá las cartas
y que descubreix secrets,
(s' entent als que portan rucas,
peró no als nets de clatell);
no 'ls creguin pas, tots enganyan,
que aquet mon si 's mira bé,

Digitized by Google

¡tot es comedia, comedia,
comedia pura y res mes!

III.

Al que busca algun empleo
ó bé té un asumpto lleig,
y fá que molts difunts votin
junt ab los que estan ausents,
per á un plaga de parroquia
fer triunfá, sens mes ni mes,
per quatre mil vots, al menos,
no habentne votat ni cent;
al candidat sens escrupol,
que per sortir bé promet:
empedrar las carreteras,
perque 'ls carros corrin mes;
entoldá la mar d' ampla á ampla,
perque 'ls pobres mariners
no 's torrin quan pesquin congres
los dias de sol ardent;
fer sortí 'l sol nit y dia,
perqué aixís hi puga haber
dos cullitas cada anyada,
y si 'l clima 's torna sech,
fins fer decretar que plogui
prohibint trons y llampechs;
al mestre que 's mor de gana
y per no ensenyá las dents
als que no 'l pagan, ensenya
fins la seba pels carrers;
al auditor dur d' oido

Digitized by Google

que 'l trinch de la plata sent,
al vista que no te vista
per veure arribá 'ls baixells,
y 's diu que 'ls papers de plata
de mitja hora lluny los veu,
y al ministre de conciencia
que no vol que 's jugui en res
y autorisa loterias,
fent jugá fins al gobern,
nols creguin pas, tots enganyan
que aquest mon, si 's mira bé,
¡tot es comedia, comedia,
comedia pura y res mes!

IV.

En lo teatre de la vida
l' empresa, que es un gat vell,
per ferse 'ls seus ab lo públich,
varia á cada moment
y procura uns fins de festa
que alegrin al mon enter.
Pero 'l mes trist es que en massa
tots companyia formem
y que 's molt facil que 'ns xiulin
quan nos toquin certs papers,
pus mica mes mica menos
tots algun dia hem de fer
tragedia, drama, sainete,
zarzuela y ópera á un temps,
si no 'ns fan ballá un bolero
ab pandereta y ferrets;

Digitized by Google

pus es actor de tragedia
tot qui espera y no tè res;
fa dramas qui 'n passa moltas;
sainetes quí 'l mon no entent;
qui sens mérit vol fer l' home
es bolero y no s' ho creu,
y á la casa que tots cridan
y á tots la rahó asisteix,
perqué ni un clau per penjarse
ningú troba per remey,
alló es ópera y zarzuela
y fins ball de bastonets,
peró d' aixó no s' estranyin,
que aquest mon si 's mira bé,
¡tot es comedia, comedia,
comedia pura y res mes!

Digitized by Google

XLVII.

DOS HIPÓTESIS

Si 'l cor nos poguessim veurer
portant lo pit de cristall,
de tan ple de fel y llágrimas
res s' hi veuria ben clar;
mes si ab una urna de vidre
portessim lo seny guardat,
mirant á molts, re hi veuriam
pus molts tenen vuit lo cap.

Digitized by Google

XLVIII.

LO BALL DE LA MORT

FANTASIA D' ULTRATOMBA

¡Los vius ploran y 'ls morts ballan!
aixó vol dir
que 'ls vius fins que 'ns amortallan
hem de sofrir

Flautats de xups y d' olivas,
remors de secas fullas,
que, com á vils despullas
escombra 'l vent del Nort,
y aquell retruny volcánich
del tro de la trempesta...
¡tal es l' extranya orquesta
que fá ballá á la Mort!

Comparsas calavéricas
per romprer la ballada,
ja 'n tenen preparada
la Vall de Josafat,
y si es tal lloch feréstech,
tè, en cambi, llums divinas,

Digitized by Google

los nuvols per cortinas
y 'l cel per entoldat.

Pensant en tal gatzoria,
direu: ¿perqué se 'n riuhen
los morts de aquells que viuhen
gosant de lo creat?
¿Per què? ¿Voleu saberho?
pus allá va, escolteume;
¡mes antes perdoneume
si os parlo ab veritat!

Allá, en la regió tétrica,
hont ballan nostres avis,
be es cert que no hi ha sabis
que ensenyin res de bo;
¡mes cert també es que l' home
alla jamay s' enganya,
pus may la vil patranya
fa niu en tal regió!

Be es cert que en closca esférica
allá 'l cervell no 's tanca
perqué la llum hi manca
que omplia son espay,
¿mes per pensar y entendrer
que al fi tot es materia
y que ella es sols miseria,
val mes no pensar may.

Dins la paret torácica,
be es cert que allá may vibra

Digitized by Google

del cor aquella fibra
que es mou al so d' un bes;
¡mes per sentir blasfemias
de llenguas corrompudas
ó be algun bes de Judas
val mes no sentir res!

Al só d' aquella música,
enmortallats los cossos,
tot fentnse gruixi 'l ossos,
escampan fochs follets;
que si ab *delrum tre mens*,
del mon, los vius se queixan,
¡de riure 'ls morts s' esqueixan,
ballant com virolets!

Direu que en lloch tan fúnebre
no hi ha qui ab fe idolatri,
ni signe d' amor patri,
ni foch d' un sant amor;
¡mes sent la fe ja morta,
la patria ja envilida
y fins l' amor mentida...
no 'ls fa cap falta 'l cor!

Per xó allá no hi ha mácula,
per xó allá may pateixen
per xó allá 'ns escarneixen
ballantne per despit;
¡que si en lo mon sols regna
l' infamia y la malicia,

Digitized by Google

allá tot es justicia
pel gran y pel petit!

Allá no hi ha despótica
cap testa coronada,
ni gent de ferro armada,
ni cap senyor ni esclau,
ni cap mesquí que cobri,
ni cap pobret que degui,
ni un foll que vil renegui
de aquella santa pau.

La gent que viu frenética
perqué, al pensá en son dia,
ja senten l' agonía,
sabrán per son conhort,
¡que tots los difunts ballan,
perqué ells de Dèu esperan,
al temps que 's desesperan
los vius devant la Mort!

La vall be es cert que es rónega,
mes res hi fa allí falta;
pus que á la vista salta
¡quan be estará aquell ball
que no si ven l' entrada,
ni 's compra la sortida,
ni 's deixa á la mentida
ballá ab lo vil metall!

Si 'l viu plora y la mort balla,
prench des d' ara per llissó,

Digitized by Google

que 'l morir, fent la rialla,
¡es sentir, de lluny, la gralla
que als morts fa ballá ab rahó!

Digitized by Google

Digitized by Google

TAULA

	PÁGINAS
Lo cant del dol.	9
L' angel y l' ombra.	13
La dona de sa casa.	15
Viurer es lluytar..	23
L' arpa del remordiment.	26
A la prematura mort de 'n Joseph M.ª Bartrina.	33
Lo cor y 'l cap	35
L' excursió eterna.	39
Rimas del cor.	40
Lo fi del mon, *(poema en tres cants)*.	46
Sis cantars.	65
Lo caball de foch.	67
Lo primer esglay.	71
La cansó de la boja..	73
Sis cantars..	82
A la germana de la caritat.	82
Reflexions.	86
Mel y fel.	88
Cor de mare.	96
La Bonaventura..	100
La mort del cego.	106
Cansó del trull.	111
Al tranvia de Reus á Salou.	115
Lo banch escorn.	119
Lo salms del traball.	123

Digitized by Google

PÁGINAS

Himne al llit. 127
La pesca de nit, *coro descriptiu*. 131
Los gemechs d' un pobre músich. 136
Un bateix de poble. 142
L' isla dels enmullerats. 146
L' hostaler de Cambrils. 153
Consols de tripas 159
Lo sagristá de Riucorp. 166
Las misseras y 'l casori. 169
La trompeta de 'l judici. 173
Massa curt y massa llarch, *historia vulgar*. 177
L' enveja. 187
Cansó del esparver. 189
Estadística tabernaria. 193
Rondalla. 194
Moneda falsa. 196
Del burdell 199
La mes grosssa tara. 200
Lo monstruo. 204
Lo curandero 206
La comedia de la vida. 210
Dos hipótesis. 216
Lo ball de la mort, *fantasia d' ultra-tumba* 217

Digitized by Google

PAGINA

127
131
136
142
146
153
159
166
169
173
177
187
189
193
4
6
7

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returne
the Library on or before the last
stamped below.
A fine of five cents a day is incu
by retaining it beyond the specin
time.
Please return promptly.

Digitized by Google

Rom 2627.5.30
Poesias;
Widener Library 003194975
3 2044 084 679 760